

WWW.UNILIB

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

СВЕСКА III.

Сарајево, марта 1897.

год. XI.

Власник: АЕМ. Конзисторија.

Уредник: Ст. Н. Давидовић, Протојереј.

Рукоположени

Њег. Високопросвештенство АЕ. и митрополит добро-босански госп. *Николај* изволио је на свечаним службама архијерејским у новој и старој српско-правосл. сарајевској цркви 23. фебруара и 2. марта о. г. рукоположити свршеног рељевског богослова **Рувима Бубњевића** из Лакташа у чин ђакона и презвитера, одредивши га администратором упражњене парохије *Штапари*, у градишком протопрезвитерату,

Симо Бањац, свршени рељевски богослов и бивши доњо-вакуфски учитељ рукоположен је дана 16. и 23. фебруара о. г. од Њег. Високопросвештенства АЕ. и митрополита добро-босанског госп. *Николаја* у новој сарајевској српско-православној цркви за ђакона и свештеника, те му је у администрацију повјерена упражњена парохија *Смољана*, петровачког протопрезвитерата.

Број 643.

Окружница.

Протопрезвитерским звањима, пречасном свештенству и свему српско-православном народу епархије добро-босанске.

Често се догађа, да свештеници или приватне особе путем брзојава траже од Нас разјашњења у службеним предметима, или управљају такве пријаве, који се ради краткоће или нејасности не могу прито моћно рјешавати. Па пошто се осим осталог у истинитост таквих подносака сумњати може, то смо обнашли за нужно,

за будуће то *забрањити* и свему пречасном свештенству и поје цним странкама Наше Епархије наложити, да сви молбе и пријаве своје одсад *само на писмено и путем Протопрезвитерских звања* амо поднашати имаду.

Телеграфично се могу достављати обавјештаји о неким изванредним елементарним и другим догађајима, смртним

случајевима и осталим приликама, које не подлеже опширним расправама и кано-нично важним рјешењима.

Пречасна господа Протопрезвитери протопрозвитерата, и надзиратељи, нека изволе ову наредбу подручном парохијалном свештенству и благочастивом на-

роду сходним начином на знање дати и прогласити.

Из сједнице АЕ и Митрополитске конзи-сторије.

У Сарајеву 6. фебруара 1897.

АЕ и Митрополит Добро-босански:
Николай.

Религија.

Од протопрезвитера **В. В. Бажанова**. С рускога превео: С. Славков, богослов у Рељеву.

Се естъ жикотъ кѣчнѣи, да
зникотъ Тѣе, единого истиннаго
Бога ѿ негоже помялъ еси Индѣа
Хѣртл. Јов. 17., 3.

Латинска ријеч религија (religio) значи свеза, а кад се говори о човјеку: свеза или савез између човјека и Бога¹⁾.

Ријеч *религија* узима се у два смисла. У једном смислу под ријечју *религија* обично разумију науку о Богу и богоугодном животу, а у другом — вјеру у Бога и владање, које се с вјером слаже.

Темељито изучавање религије особито је важно, како због духа времена, у којем има тако много разних мишљења о религији, тако и с важности самога предмета.

Лажна религија погибелна је за човјечји род, јер каткада бива узрок ужасних и срамних дјела; али истинита је религија најдрагоцјенији дар Творчев, за човјештво највеће добро, које се ничим не може замијенити.

Религија је главни ступ морала, те с тога има најдобротворнији утицај, како на срећу овога, који је чува у својој души, тако и на опћу срећу људску у свијем животним приликама. Без религије не може

постојати држава, јер се без ње раскидају све везе, које вежу човјештво.²⁾

Религија не само да чини човјека човјеком, т. ј. наравственим бићем, дајући му побуде и моћ, да се не да, да га вуку за собом страсти, већ да ради по савјести и дужности, него и освјетљује његов ум, који блудн без вјере по мраку неизвјесности, даје спокојство срцу, које се истинито умирује само вјером у Бога Промислиоца, пружа утјеху у несрећи, наду у самој смрти.

Онај, који приступа тако важном предмету, да се њиме бави, треба, због истинског успијевања у њему, да чува у својој души искрену љубав према истини и жељу, да се влада по познатој истини. На то нас упућује Исус Христос, када говори: *Ище кто хощетъ колѣо ѣгѡ творити (т. ј. Божју), раздѣлетъ ѡ оученіи, кое ѡ Бога естъ. Или азъ ѡ себѣ глаголю (Јов. 7., 17.)*³⁾. У часовима разне сумње, коју сусрета на путу

²⁾ О важности религије за државу (Против Кол. гл. 31.) Плутарх говори, да прије град може бити без темеља, него држава без религије и да је релија савез и сред-краћа друштвена, ступ и тврђава свакога законодавства.

³⁾ Блажени Августин говори: „Онај је у заблуди, ко држи, да може познати истину, а неваљало живи“. И још: „ништа толико не смета, да познамо истину, колико живот одан страстима“ Августин: *De vera religione* с. 3.

¹⁾ Грчки црквени оци мјесто латинске ријечи: religio, употребљаваху грчку ријеч: *πίστις* (вјера) јер је она у томе значењу употријебљена у 6 гл. 7. ст. књиге: Дјела апостолска.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

истини и мислилац који има најбољу на-
мјеру, коју нам кат-када не може ријешити
никакав земаљски учитељ, па да будемо
задовољни, ваља се обраћати Небеском
Учитељу и клицати Му с псалмопијевцом:
Θκυριε δχι μοι η ραζδμ'κιο χδδεα ζακωνα
твоегw! И то је обраћање исто тако при-
родно, као што се природно обраћамо
тварној свјетлости, да јасно распознамо
тварне предмете!

Глава I.

Природна религија.

Ми налазимо, да је религија *ошћа* и
уједно *различита*. Тако је још Цицеро
примијетио, да нема ниједнога народа, који
не би имао религију и да сви без науке
имају неко урођено чувство о божанству.¹⁾
Исто тако говори и Аристотело.²⁾ То по-
тврђује историја познатих народа, а по
познатима можемо с правом закључивати
о непознатима, тијем прије, јер се у чо-
вјечјој природи не налази само способност,
већ и религијска побуда. Ако само има
атеизма, припада необичним појавима, који
не опровргавају религијске свеопћности

Но познато је, да се религија у чо-
вјечјем роду појављује у различитим
облицима и то 1.) у размишљању о бо-
жанству налазимо: једнобоштво, много-
боштво и свебоштво; 2.) што се тиче
божанског поштовања и оно је такође
различно: *вањско* — налазимо у разним
жртвама и молитвама, *унутрашње* — у
страху или нади, у хладном гледању, или
у ватреном чувству.

¹⁾ In omnium animis deorum notionem impressit ipsa natura. Quae est enim gens, aut quod genus humanum, quod non habeat sine doctrina anticipationem quam dam deorum? Cic. de natura deorum l. 1. c. 16.

²⁾ Πάντες άνθρωποι: περί θεών έχουσιν ὑπολήψιν. Arist. de coelo; l. 2.

Важност ове појаве, која се тиче свега
човјечјег рода, заслужује, да се испита
почетак религије.

О почетку религије има различитих
мишљења.

1) Било је људи, који су извађали
почетак религије из политичарских и свеће-
ничких упутстава, мислећ, да су они изу-
мјели религију ради своје користи.

Неможе се порећи, да су политичари
и свештеници као и филозофи и пјесници
много помогли, те се религија јављаше у
различиту облику; али је лудо изводити
почетак религије из упутства полити-
чарских и свештеничких, јер је религија
старија од политике и свештенства; рели-
гија је служила за основ политици. Тако
говори Херен у књизи о политици народа
старога свијета: „Из политичке историје
јасно се открива, да религија, кад се ус-
пореди с политиком, има већу важност
особито кад се обратимо њезину почетку.
Откуда су могли бити потврђени и силни
закони у грубих народа, који не имађаху
појма, да их је неопходно потребито испу-
њавати, ако их није потврдила и ојачала
религија, по чијем су их упуству пошто-
вали као божје заповијести.“ — У патри-
јархалном 'доду вије било свештеника, а
жртве су ипак приносили, по томе излази,
да је религије било прије свештеника.
Знаменити испитивач природе Шуберт
говори: „Легитимни поглед показује, да
астрономија и богослужење у староме
свијету не бијаху средства, да се дође до
цијељи, већ свештено вјежбање.“³⁾ Кад
религија не би имала свој основ у самој
човјечјој природи, не би се могло схватити,
како су је могли измелити свештеници

³⁾ Schubert: Nachseite der Natur p. 54.

или политичари, а човјечји је род примити и сачувати у сва времена.

2) Неки изводе почетак религије из проматрања природе.

Истина је, да посматрање природе помаже, да се развијају религијозни појмови, буде и оживљавају религијска чувства, као што свјетлост и сунчана топлота помажу развијању физичког живота; али се не може из тога извести почетак религије. Религија се не може саопћити човјеку с поља, преко природе, а) јер су идеје религијозне над видљивом природом и б) с тога, што нам васељена не открива светости, без које религија није потпуна, ма да је васељена мјесто, с којег можемо видјети свемогућство.

3) Неки су богослови изводили сво религијско знање човјечјега рода из божанствених откривења, која су дата првим људима, а послѣје су их Нојеви синови распространили по свему свијету. И то је, по њихову мишљењу, узрок религијској свеопћности. У том су се случају они ослањали на ова историјска опажања:

а) Историја открива неко слагање свијех старих религија у науци или причању о почетку свијета и чочјека, о рају, грешном паду, потоцу и т. д.; а то слагање доводи нас, да признамо један опћи религијозни извор.

б) Историја открива, да су у старих народа политичко стање и појам о највећем бићу неразмјерни. Њихови појмови о небеском и божанском, при свој њиховој грубости и необразованости, бијаху доста узвишени; а та неразмјерност води нас до закључка, да је сам Бог открио човјеку појам о главним истинама. Јован Милер у својој опћој историји говори: „У самој је ствари врло чудно, што су најстарији

народи имали неке правилне појмове о Богу, свијету и бесмрћу, као и о постанку небеских свјетила, а били су у другом које чему са свијем необразовани и међу тијем како су у вјештинама, које се тицаху животне користи и благостања били слабо вјешти. Чини се, да је наш дух неке неопходне појмове, до којих сам не би лако дошао, добио непосредним упуством од Свевшњегга Бића и чувао их неко вријеме. У току времена чисти праотачки појмови код већине народâ почињу да помрачују.“ Слично каже и Хердер: „Религијски се трагови откривају у најгрубљих и најбједнијих народа. А откуда им је она дошла? Није ли сваки од њих сам себи измислио богослужење? — Није. Јер ти сиротани ништа не изумијевају; они се у свему држе предања својих праотаца. Предање је мати њихова језика и вјере.“

Тога се мишљења држи њих врло много. И заиста, да је с каквим му драго способностима био обдарен први човјек, имао је потребу у упућивању и васпитању, које је могао добити само од Бога. Али то разјашњење није довољно. Неможе се религија изводити једино само из откривења, а) с тога, што откривење или поучавање Божје претпоставља у човјеку пријемљивост и по томе, не тумачи први почетак, већ му само води; и б) с тога, што ап. Павле говори о незнабошцима, који су били без откривења, зане разнмог кожје, ѡвѣ ѣсть вѣ нихѣ: Богѣ ко ѡвнлѣ ѣсть ѡмѣ (Рим. 1., 19.). А на другоме мјесту: Ёгда же ѡвнцы не ѡмшце закона ѣстествомѣ законнаа творѡтѣ, сѡи закона не ѡмшце, сами сѣвѣ сѣтъ законѣ: Њже ѡвкљютѣ дѣло законное написато вѣ сердцахѣ своихѣ (Рим. 2, 14—15).

4) Најпослије, ако неки и признају, да су први људи добили сјеме религијских

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

појмова непосредним Божјим упуством, али уједно с тијем веле, да основ вјере не потјече од спољашњег божјег савјета, већ унутрашњег, — да је у самој човјечјој природи, те веле, да је човјек по својој природи религијозно биће, или, што је исто, да је Творац усадио религијску потребу у сами заметак човјечје природе.

То је мишљење право и основано, јер се а) њиме да појмити и *своошћност* и *различитост* религијска, а особито *ошћа* религија, јер се ошћа свима људима човјечја природа појављује у разним степенима наравственага образовања и потчињава се утицају различитих спољашњих прилика. б) Каду у самоме човјеку не би било расположења и побуде за вјеру, како би је могао примити и сачувати у сва време при свима превратима, запрекама, како унутрашњима тако и спољашњима? Како му је могла постати тако неопходно потребита, те је прије волно какву било трошну твар поштовати као Бога, него ли бити без Бога?

И тако обратићемо се човјечјој природи.

Посматрајућ човјека с наравствене стране, паћи ћемо у њему три главне способности: 1) способност, да познаје, која тежи истини, 2) моћ, да жели, која нагиње светости или наравствености и 3) моћ осјећања, која тежи срећи, блаженству. Те три моћи духовне човјечје природе, које су прирођене просвијећеноме и непросвијећеноме изражују потребу вјере и воде јој.¹⁾

1) По Платоновој науци Истина, Добро и Љепота припадају битноме добру нашега духа и он тежи, да их опет добије као неко наслједство, којег је нестало. Ово урођено чувство Истине, Добра и Љепоте, које има сваки човјек, ма дај у различитету степену састављају благородност човје-

Религија је потреба моћи познавања или разума. Разум по својој прероди тежи, да стече знања о разним предметима, али како ћемо се увјерити о правилности знања, које стичемо, о сугласности његовој с предметима, које познајемо. ако не имамо узвишеније начело нашега увјерења, ако не узвјерујемо у Бога? Ја само тада могу вјеровати своме разуму и чувствима када вјерујем, да ми их је дало истинито биће — Бог. Без те вјере сумња (скептицизам) се не може избјећи. Та је вјера крајеугаони камен, на којем треба да је утврђено све човјечје знање. Све је за човјека без вјере сакривена тајна, а човјек је у мраку.

2) *Религија је потреба моћи жеље.* Сваки човјек осјећа у своме срцу наравствени закон-тежњу за добром, а одвраћање од зла. Тај закон без религије остаје пропис без имена, који нема обавезне моћи. Само га једина религија чини јасним показујући на његов почетак, чини га живим и покретним, јер показује на његову цијељ.

3) *Потреба среће или жеље блаженству* такође је религијозна потреба, јер тражи таково биће, које ће човјека путем истине и врлине довести истинском уживању. Чувствено уживање не само да не задовољава нашу тежњу за блаженством, него је отров за душу и тијело, јер га није религија осветила.

Тако се види из ових трију моћи човјечје природе религијска потреба. То се може рећи краће: човјек по природи тежи истини, светости и блаженству, с тога тежи Богу, јер је Бог извор истине, коју, кад се открива истина, кад се љепота посматра, кад се представља истински благородни и пун врлине поступак, те се продужује и тада, кад се наша тјелесна одјећа приближује своме рушењу.

светости и блаженства. Без Бога нема истине, нема светости, нема хармоније међу светошћу и блаженством.

Неопходни услови, или, да тако кажемо, саставни дијелови ове религије, која је усађена у човјечју природу, или *природне* религије, јесу ово:

1) појам о Богу као Творцу свијета и почетку истине, као законодавцу и највећој светости, и, најпослије, као праведноме суцу и највећем добру;

2) појам о човјеку као разумно-слободном бићу, јер без слободе нема вјере;

3) појам о будућем животу, гдје ће се удовољити тежњи за истином, светости и блаженством, којој овдје на земљи није удовољено.²⁾

²⁾ Искусством је доказано, да је на земљи све почетак; у ничему се не види потпуно савр-

Таким начином природну религију састављају три главна догмата:

1) Бог је извор истине, светости и блаженства.

2) Човјек је разумно-слободно биће, које по природи тежи истини, светости и блаженству, те по томе: слично Богу.

3) Има будући живот, гдје се задовољава жеља за истином, светошћу и блаженством — највећом истином, светошћу и блаженством.

(Наставиће се).

шество. Наше је знање само почетак; нема у њему пуноће, нема јасноће, која задовољава, нема вијерности и јачине. И врлина је наша слаба, немоћан почетак; нема у њој чистоће, нема јачине и моћи, коју тражи наша савјест. Ми осјећамо и познајемо, да се цијељ, којој овдје треба да тежимо, може достићи само у вјечности.

Записи из пастирског богословља.

Саставио ректор кијевске духовне семинарије **Архимандрит Борис**. Превео **Григорије А. Николић** свештеник у Митровици.

(Наставак.)

IV. Пастирско старање о пастви.

I. Пастирско старање о пастви.

Пастир је земаљски заступник Христа, великога пастира душâ. Повјерена му паства не треба да буде тако велика, да би особито старање о сваком поједином њеном члану било дјелом немогућим или одвише тешким за њега; јер он је не само црквени проповједник и извршитељ богослужења и тајанâ, него је у то исто вријеме лични руковођа и старатељ сваке одјелите душе, свакога члана пастве у којој „Дух свети постави га чуварем“ (Дел. ап. XX, 28).

Слично пастиру чобанину, који бодро пази за сваком овцом свога стада, он се стара о душама пастве своје, као који ће дати одговор за њих (Јевр. XIII, 17). Сви карактери човјечји и сви степени религиознога развића треба да буду предметом пастирскога старања; и пастир само тада може знати све те особености и разлике чланова своје пастве и служити им, ако их он марљиво узучува.

Свети апостол Павле, у току три године пастирскога труда и рада у Ефесу, овако говори о својој пастирској дјелатности онде: „три године дан и ноћ не

престајах учећи са сузама свакога од вас“ (Дел. ап. XX, 31). У тим ријечима апостолима показује се једна од највећих обавезности пастирске службе, која се састоји у неопходности за пастира да зна поједине потребе свих душа, повјерених његовом старању. Има пастира, који радо проповједају; налазећи у том особито задовољство у оном побуђењу које производе у слушаоцима силом своје ријечи, и у оном чувству власти, које искусе, отекривајући свој утјецај на другима но који у то исто вријеме сматрају за себе пастирски труд тешким и теретним. Наклоност ка чисто пастирским трудовима у оваких људи бива веома слаба. Ма како било, ипак не може бити сумње, да се баш у пастирским трудовима садржи главна задаћа и назначење свакога служитеља цркве, и ма да се у први мах могу показати врло скученима и оптерећенима за то с током времена за већину пастира мало по мало они постану најкориснијим и најблагодотворнијим дјелом њихове службене дјелатности. Занеста, сваки искусни пастир, на основу своје личне праксе, може посведочити, да мало људи, ако само има таквих, могу постати истинитим члановима цркве, без многога посјећивања и старања за њих од стране пастира. Утјецај пастира на паству ваља да се оснива на узајамном повјерењу њиховом један другоме, а не на господарском авторитету с једне стране и неопходној подчињености с друге стране. Он ваља да буде резултатом узајамног додира и одношаја њихових међу собом, утјецајем непосредним, произведеним самим животом пастира, испуњеним сродствених и пуно љубазних одношаја ка пастви тако, да је могуће казати о пастиру то исто, што је

Спаситељ казао о себи самом: „Знаю мога и знајућъ мѧ мога“. „Гвци мога гласа моего слышають, и азъ знаю ихъ, и по мнѧ градѧтъ“ (Јов. X, 14. 27).

Кад што човјек, не будући особитим говорником, приноси много више користи својим чисто-пастирским трудовима, него ли други — сјајним и дубокомисленим проповједима, које изговори са црквене катедре, која околност, свакако, не одузима у црквене проповиједи својствене јој силе и значења. Господ наш Исус Христос „прохађаше по свој Галилеји, учећи по зборницама и проповједајући јеванђеље о царству“ свима људима, гдје би их год налазио, „исцјељујући сваку болест и сваку немоћ по људима (Мат. IV. 23). Јавна проповијед дјело је по потреби лако и приступачно свима и свакоме. Само тада може човјек бити увјерен у свом позиву ка свештенству, кад осјећа у себи унутарњу наклоност и побуде за старање о душевном спасењу својих ближњих. Проповијед се односи према пастирском дјелу само као частица према својој цјелини. Истина, она саставља врло важну страну пастирске службе, јер небрижљив одношај према њој неугодно се огледа на цијелој служби; тим не мање, кад се свештеник одриче од пастирских посјећивања под изговором тим, да му вријеме, слободно од свршавања богослужења, треба и пролази приправљањем за проповијед са црквене катедре, то тим самим открива у себи одвише хладно срце; такав свештеник или има одвише грдну парохију, или пак одвише ревносно проповједа, на уштрб осталим својим, не мање важним, обавезностима. Пастирски радови имају велики и благодотворни утјецај на саму проповијед давајући јој животни садржај и практичко

значење. Проповијед само тада може бити благотворном за оне, који се поучавају, када се пропраћа личним обраћањем проповједника према њима, када она узима карактер личне бесједе пастира са паством слично ономе, као што је и Христос, исцјеливајући болнога или слијепога, увијек питао и испитивао их, давајући им потребна упутства; јер главна је задаћа пастира не у том, да проповједа, него да чисти људе од њихових гријехова и уводи их у нов живот.

Младом свештенику боље је у почетку да дође на мању парохију, јер при недостатку му пастирског искуства, у већој парохији, он ће доћи у опасноот или остати вјерним не свима обвезаностима свога позива, или пак да ослаби под теретом тешких пастирских трудовâ. Правило — почети од мањег у својој дјелатности јасно заповиједа се у св. писму, као једно од осјећајних разумом правилâ живота, јер достојан човјек брзо ће бити опажен, ако узумије учинити мало поље, које подлежи његовом обрађивању, да принесе плодове сто пута више.

Опажа се кадшто недостатак или шта више потпуно одсуство утјецаја пастирева на паству; последи дуге и марљиве треме ка свештенству показује се незнатност резултата, постигнутих у самој служби свештеника; при опширним његовим познавањима открива се неумијење привађати их у дјело. И обратно, прости људи често простим средствима постизавају већи успјех у својој дјелатности. Један од главних узрока неуспијеха у пастирском дјелу, без сумње, садржи се у том, што неки свештеници бивају одвише честољубиви, одвише склоњени да очекивају великих резултата од своје дјелатности

и у то исто вријеме обраћају мало пажње и бриге на маленкости свога дјела. Они се нису навикнули откривати праве потребе и нужде своје пастве и задовољавати им, не држе за потребно, да ступе у блиски одношај и додир са осјећањима, карактерима, бривама, жалостима и слабостима своје духовне пастве. Они заиста нису добри пастири. Добар и прави је пастир онај, који је обазрив и пажљив ка срцима своје пастве. То је човјек, који слично апостолима, иде из куће у кућу, обраћа се од срца ка срцу и чини тако из године у годину.

На тај начин, један од главних и неопходних услова успешног пастирског рада састоји се у зблиском познанству пастира са свјим чланом своје пастве. Захтјевање то може се показати одвише обичним, и ипак оно се свагда не испуњава, особито у парохијама великих градова. Ради придобијања овакога потпуног и подробнога познанства са својом паством, пастир треба да посвети доста времена и напора на озбиљно и подробно изучавање своје парохије. Парохија је поље, дато му за рад, и си треба да ју савршено изучи, ако жели да узвиси његову производњу. Он је дужан да има више, но једно само опште и површно познанство са својом паством. Он је дужан добро да позна своју паству, свакога по себце; тада ће знати и сву парохију у опште. Најбоље он може показивати свој утјецај на масу посредством појединих људи и стога је дужан да проицава далеко за границе спољашњег, површнога знања своје пастве пажљиво изучавајући све разлике у карактерима своје пастве, особености њихових праваца, њихове душевне недуге и заблуде у религиозном одношају, природно са

спољашњим околностима и минулим њиховога живота.

У дјелима св. Григорија Богослова има знаменито мјесто, које показује, како је рано била позната у цркви неопходност за пастира да се брине о придобијању опширнога знања појединих чланова његове пастве. „Управљати човјеком, најхитријим и најпромјенљивијим суштаством“, — говори св. Григорије богослов — „по моме мишљењу јесте вјештина над вјештинама и наука над наукама. Мисли и тежње нису једнаке код човјека и код жене, у старости и младости, код сиромаха и богаташа, код веселих и жалосних, код болесних и здравих, код старјешина и подчињених, код изображених и незналица, код робова и слободних, код раздражених и кротких, код морално сталних и слабих. А када разгледамо подробније још, то каква се разлика показује међу онима, који ступају у брак и безбрачних, међу градским и сеоским становницима, међу простодушнима и лукавима, међу вриједнима и љенима, међу људима пострадалима и сретнима! Сви се они разликују међу собом жељама и тежњама, кад што више и већма, него што се разликују по спољашњему изгледу. Као што се болеснима тјелесно не дају једнаки лијекови и храна, тако исто и душе лијече се на разне начине. Једна исправља ријеч, а друге — примјер. Једнима је потребан бич, а другима — узда; јер једни су љени, с муком се нагоне ка добру, и такове је потребно побуђивати обличењима; други су преко мјере страсни и неуздржљиви у својим тежњама тако, да их је потребно зауздавати и придржавати речју. За једне је корисна похвала, а за друге прекор али и једно и друго ваља употребљавати

у своје вријеме према случају и околностима; у противном случају донијеће више штете, но користи. Једни се поправљају и ласкавим опоменама, а други — строгим укорима. Има људи, који не обраћају никакве пажње на опомене, учињене на само, но се лако поправљају, кад их изобличи у присуству многих људи или јавно. Други, напротив, не поднесу јавнога обличења и под утјецајем истога губе сваки стид; тада како би на само, може бити, пажљиво саслушали опомену и устакнули би настојањима обличитеља, видећи да их и кара једино из сажаљења и саосјећања к њима. Једни осјећају потребу да се на њих тако строго и пажљиво пази, да ни један, шта више најзнатнији, поступак њихов не треба да остане неоткривен, јер се они гордеумијењем скривати своје гријехе од људи и на том основу држе себе да су ученији од других. На поступке других овда онда бива неопходно зажмурити, и, као што се каже, видећи не видити и чујући не чути, да их неби одвише честим обличењима довели до упорства и кроз то не дати им узрока да сасвим изгубе сваки стид и да постану већма дрским у нарушавању наравственога закона. Пред једнима ваља да се показујемо са гњевним лицем, чинити се да не презиремо, и да очајавамо за њима, као за изгубљенима и достојним сажаленења људима, ако њихово наравствено стање захтјева тога. С другима, напротив, ваља опходити кротко и снисходљиво и подржавати њихове боље наде. Једне треба увијек побјеђивати и никада не штедити; за друге пак корисније је чинити им неке уступке. Наше лијечење није таково, какви су врлина и порок: прва је свагда и за све најбоља и најкориснија, а пос-

љедне најгоре и најшкодљивије; тада као што једно те исто средство наше духовног лијечења, на примјер, строгост или крџност, а једнако и свака од осталих мјера које показах, нису увијек шта више за једнога и истога човјека и показује се највећма спасоносним или опасним. Напротив, за једне је добро и корисно једно, а за друге друго, противно првome, аналогно с тим, шта захтјева дати случај, околности и правствено стање самога болесника. Ма колико неко да се стара и размисљава ипак није могуће исказати ријечима и обухватити мишљу све појединости, да би био јасан сав ток лијечења. Та тешка вјештина постизава се само пажљивим испуњавањем самога дјела помоћу показивања искуства и праксе¹⁾. Ради дужнога чувања пастве захтијева се од пастира познавање свакога појединога њенога члана. Јер како он може спасти људе, не познавајући их? Пастир је дужан старати се да придобије најпотпуније познанство, какво је само могуће, са свима члановима своје парохије, са њиховим правственим стањем, начином живота и узајамним одношајима, он је дужан знати, какви поглавито гријеси грозe опасношћу свакоме од њих, у којим дужностима су немарни, каквим су искушењима нарочито изложени. Не знајући, као што треба, род и карактер болести, не може се успјешно ни лијечити иста.

Пастирска је вјештина нешто сасвим различно од онога знања човјечјега срца, којим владају пјесници. Оно је нешто таково, што се даје човјеку с више. То је дубоко оштроумље, знање и познавање човјечје душе и њених потреба, које се

саопштава само духом светим, који испитује дубине божје и човјечје. То је постојано и марљиво, изучавање народа, које се придобија за вријеме личних сношаја с њима, а има таково, ако не још веће, значење ради успјешнога рада пастирева, као и његово домаће, књижевно занимање.

Проповијед у дане недељне и празничне могуће је расматрати као општу духовну храну пастве; она даје хљеб живота свима, који осјећају потребу у њој. Поједине пак бесједе пастира са паством имају као циљ разјашњење истина вјере и наравствености сваке поједине душе, саобразно с њеним особитим потребама. Дијагноза болести не припада ка особито пријатним обвезаностима лекара; ипак он је дужан да ју знаће и кад што, по потреби неопходности, шта више да се користи сондом или ножем. Тако и пастир треба да изучава духовне неудаће своје пастве са сталношћу, трпљењем и вјештноом.

Овда онда свештеник мучи се сумњом, да он нема и не може да придобије личнога расположења према себи сред своје пастве и, услед тога, постаје хладним и безбрижним у одношају ка својим пастирским обвезаностима. Но не треба журити да чини такве предпоставке, не треба да очајава у могућности придобити дужан утјецај на паству послје првих, обично слабих и неодлучних, напора. За што смо дужни очекивати, да се двери тај час пред нама отворе, чим само закуцамо на њима? „Иштите и даће вам се; куцајте и отвориће вам се“ (Мат. VII, 7; Лук. XI, 9). У опште одвише брза бивају суђења оних, који тврде, да су они незгодни за пастирско дјело. Заиста више је путева, који

1) Св. Григ. Богосл. слово 3 ткорниџ к. отцекъ вѣ рѣк. прѣк. Част I, стр. 26, 33 — 36.

воде успеху, но што но обично, пред-постављамо, јер. потребе пастве, приступачне стране ради утјецаја на њих пастира, згодни случајеви за то обично бивају многобројни и, но што мислимо. Овда онда на усвајању лажних погледа на своје дјело утиче тајна гордост младих пастира; но свештеник је дужан да угушује у себи свака самољубива расположења да би био истинитим пастирем човечјих душа. Он је дужан мање мислити о свом достојанству и више о свом дјелу. Пастистри, који су се истинито посветили свом позиву, нису се гнушали улазити у пунедима и тамне шаторе Самоједа, да би се нашли онде на помоћи људима у њиховим нуждама, мјесецима живили су у блаћнавој околини међу дивљацима, трпили су заједно с њима глад и зиму, настављајући их у јеванђељској истини. Тако и сваки пастир, не задовољавајући се јединим навјешћивањем јеванђељских истина са црквене катедре, ма да он излаже и ставља у својој проповиједи сву енергију свога ума и сву силу чувства, на које је само способно његово срце, ма да би он китио и потврђивао своју ријеч свима

приступачним му средствима учености, не ограничавајући се свим тим, дужан је носити и навјешћивати јеванђељску истину из куће у кућу, од срца к срцу. Он је дужан примати лично жарко учешће у религиозном животу породица, које сачињавају његову парохију. Њему је неопходно да зна околности, особености карактера, историју свакога од чланова своје пастве. Њему је потребно увијек бити готовим да иде на сусрет свакоме са речју савјета, који осјећа нужду, са утицајним настављањем у вјери и животу, са топлим убједљивом проповиједи о Христу, са бригом о спасењу заблуделих. Спасоносна ријеч јеванђељског учења треба да излази из његових уста, као благотворна роса, која обнавља и освјежава њиву. Нека учи он истини, правди, добру не само речју, него и примјером. И сваки пут, како се покаже случај нарочито тешки, који захтијева особитога такта и умјешности у опхођењу с паством, он треба са свом ревношћу духа, са свим жаром молитве да се преда дјелу просвећења незналица и заблуделих, да ободрава пале и да буди савјест нераскајаних.

(Наставиће се).

Проповијед у недјељу Православија.

(Бог је свуда, све види и све зна.)

Прејде дже не козгалин тече
Филипъ, гдици подъ гликокницю
видѣхъ т.а. (Јов. 1, 48)

Данашње св. Јеванђеље за времена напомиње нам, браћо, о оној непреложној и светој истини, да је Бог свуда, све види и све зна.

Филип, призван Исусом Христом на апостолској служби, нађе Натанаила друга свога и че му: нађосмо Онога, т. ј. Спаситеља света,

за кога Мојсије у закону писа и пророци (—45). Када Натанаило посумња и неверова гласу том, Филип му рече; прѣиди и види — дођи и види (—45). Натанаило пође . . . Спаситељ видавши Натанаила где иде к њему, рече за њега: ево првога Израјлца у коме нема *лукавства* (—47), т. ј. који има срце просто праведно, часно и искрено. Натанаило се чудило, чувши, да Исус Христос говори за њега добро, не знајући га,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

у чуђењу запита Спаситеља: како ме познајеш? Спаситељ му одговори; пре него што те позва Филипп, видех те, кад бијаше под смоквом (—48). Одговор тај још више задињи и смути Натанаила. Из говора тога, Натанаило јасно увиди, да Исус Христос није обичан човек, него је тако суштество, које влада својствима *Божанственим*, од чијег погледа немогуће је скрић се, који све види и све зна, и с тога је кликнуо: *Рави! Ти си син Божји, ти си цар Израилев* (—49).

Да, браћо, Господ је наш свугде, — нема места, где га неби било. Он све види и зна... Нема твари непознате пред њим, — говори св. Апостол, — него је све гого и откривено пред очима Његовим (Јевр. 4, 13): *Може ли се ко сакриши на тајно мјесто да га ја не видим?* говори Господ. *Не испуњам ли ја небо и земљу?* (Јевр. 23, 24). *Куда бих отишао од Духа твојега, и од лица твојега куда бих ушкао?* — говори св. цар и пророк Давид: *Да изиђем на небо, Ти си онде; да сиђем у пакао, онде си. Да се дигнем на крилима од зоре, и преселим се на крај мора; и онде ће ме рука Твоја видити, и држати ме десница Твоја* (Псал. 137, 7—10). *Господе!* — у молитви к Богу виче овај исти цар и пророк: — *Господе! Ти знаш кад седаш и устајеш; Ти знаш помисли моје из далека. Кад ходим и кад се одмарам, Ти си око мене, и све путеве моје видиш. Још нема речи на језику мом, а Ти господе, све знаш* (Псал. 138 1—4). *Господе! пред Тобом су све жеље моје, и уздисање моје није од Тебе сакривено* (Псал. 37, 10).

Нису сакривена од Господа и наша, браћо, како дела, тако и срдачне помисли и жеље, и уздисања. Свуда приступи Господ, свагда види и добро зна свакога од нас; то, — ради сопственога блага нашега, — и нама је потребно — *свагда видити пред собом Господа* (Псал. 15, 8), као што га је свагда видио пред собом св. Давид. — Дакле јеси ли код куће и онде се побожно од срца молиш Богу: опомени се, да је *Господ близу тебе* (Филипп. 4, 5) види тебе и слуша молитву твоју. Полазиш ли на рад и у време рада обраћаш ли мисо своју ка Господу, мислиш о доброме и за душу корисноме: знај да је Он — Господ — с тобом, и види благе мисли твоје. Идеш ли у храм Божји: сети се, да је он с тобом, и види твој добри труд. Молиш ли се Богу са

увереношћу и побожношћу у храму, уздишеш ли гресима: опомени се да те он види, слуша уздисање твоје. Постип ли, као што треба, ради угађања Богу и ради спасења душе своје; знај, да Он види твоје добре намере. Долазиш ли са скрушеним срцем на исповест ка оцу духовном, са страхом ли и трепетом приступиш св. Тајнама: знај, да Господ види твоје скрушено и смирено срце. Трудиш ли се да одољеваш искушењима о саблазнима. — да се удаљаваш од празних и гадних рећи и клеветања, да се бориш са другим којим гресима и страстима: знај да Он види твој труд и напор. Подносиш ли трпељиво, без роптања, увреде и жалости, беде и искушења: опомени се, да Он види твоје жалости и твоје старање да их великодушно подносиш. Дајеш ли милостињу бедном сиромашку, посећујеш ли болеснога, тешиш ли незретнога, жртвујеш ли *добровољно*, ради блага ближњега свога, на какво богоугодно дело: знај, да Бог види твој добри рад и делање. Рецију, ма какво добро дело учинио, знај и опомињи се, да те господ види и *зна добра дела твоја и шруд твој и трилење твоје* (открив. 2, 2) — Опомињање свуда присутности и свезања Божијега одржаће те на путу добра, ојачаће те и утјешити сред благих твојих подвига; јер ти знаш да *Господ љуби праведна дела*, и — пошто Он брзо све види, све зна, и по речи светога Писма, *у књизи својој записује* (псал. 138, 16). то, свакако, неће оставити без награде ни једнога добра дела твога и, по обећану Спаситеља, наградиће те шта више за тако мало добро, као што је *чаша студене воде*, којом напојиш жеднога (Мат. 10, 42).

Но, када браћо, чинећи добро, које љуби Бог, ми треба да *свагда видимо пред собом Господа*: тим више треба да се сећамо о његовој свудаприсутности и свезању, чинећи зло, које мрзи Господ. — Дакле, молиш ли се Богу, било код куће или у храму, без пажње и побожности, — клањаш ли се Богу, а мислиш о другом чему, — језиком молиш у Бога „*прощтење грехова и сагрешења*“ својих, а мислиш и срцем пречишћаваш не своје грехе, по туђе; опомени се и знај, да Господ види твоју *узалудну веру* (Јак. 1, 26), — види твоју горду мисо и твоје самољубиво срце, склоњено да осуђује друге. Не идеш ли никако у храм Божији, кад је потребно;

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

знај, да Бог види твоју леност и немар твој према божанственоме, — види Он твоје беспосличене по туђим кућама, празан разговор и лакрдије твоје. — Долазећи на исповест, затајиш ли какав грех пред оцем духовним: знај, да Бог види твоју лаж и лажни стид твој . . .

Нећеш ли никако да испуњаваш хришћанску дужност исповести и св. причешћа, истичући оскудице своје и друге неосноване изговоре: знај да Бог види узрок зашто нећеш — крајњи немар твој о души својој и спасењу њеном. Гњевити ли се, свађати ли се, наносити ли чим год увреду ближњим својима, мрзити ли кога, лажеш ли, вараш ли, крадеш ли: знај и запамти, да Бог све види, злу и лукаву душу твоју, и твоја грешна дела. Укратко казати: ма како да грешимо — речима, делом или помислима, — увек треба да се сећамо, да је Бог свуда и види — и рђаво дело наше, и празну реч, и зле помисли. Сећање свудаприсутности свезнања Божјега

може да испуни душу нашу страхом и трепетом и да нас удаљи од греха; јер кад је Бог, мрзећи зло, свуда, и све види, и у књизи својој записује; то заста за свако рђаво дело наше, за сваку празну реч, за сваку злу помисао — захтеваће Он од нас одговор и строго ће нас казнити у дан страшнога суда (Мат. 12, 36). ако се сада не покајемо и не поправимо.

Браћо! Сећајмо се увек о свудаприсутности и свезнању Божијем — тој истини, утешној за оне, који чине добро, страшној и грозној за оне, који чине зло. А особито не пуштајмо је из вида у садање „велике“ дане, у које нас св. црква зове на удвостручено стајање о чињењу добра, о очишћењу грехова наших, о поправљању и спасењу нашем. Амин.

У Мишковици 1897.

прерадио и говорио:

Глигорије А. Николић,
свештеник.

О дужностима пастира.

Свети Тихон излажући дужности пастира у поучавању своје пастве, вели

1) Сваки који хоће друге да исправља, пужно је да прво исправи себе; ко хоће да учи друге, потребно је прије да научи себе; ко хоће друге да упућује и спасе потребно је да и сам буде обазрив и пажљив; ко хоће да друге наставља и да их чува, пужно је да сам буде добар и исправан у свему; ко хоће да буде вођ другим и да им покаже пут у царство небесно, мора ићи напријед у свему што је добро, племенито и узвишено; ко хоће за друге да посредује и да се моли, мора прије свега сам бити просвјешћен, чист и непорочан.

2) Пастир је дужан учити људе не престано и приводити их до истинског кајања; у срца људска усађивати љубав и страх Божији, неустрашине и окореле

грјешнике судом Божијим страшити, изгубљене и на очајање склоце милошћу Божијом и еванђелском утјехом храбрити, сујеверија, расколе и јереси тријевити, црпећа за то знања са извора Израилјских.

3) Мјесто учења је храм свети; но пастир може свуда а и дужан је у свакој прилици гдје се скупе људи њему повјерени учити их, само ако су прилике удесне за то. Брижљив и mudar пастир у сваком случају умјеће се наћи и оцијенити шта и о чему треба говорити, као што видимо у Еванђељу. Сједећи за трапезу, он неможе говорити о трапези небеснога царства.

4) О ономе што има пастир да каже пастви, треба довољно да расуди и добро да размисли.

5) Кад се говори скупу — множини у опште, може се говорити строжије и

оптрије, да би се грјешници поразили страхом и пробудили од грјешног сна. Но када појединца оћеш да укориш за гријех, који је познат само теби и њему, у таком случају буди пажљив, да га у мјесто лијека горе не раниш. А за то нема бољег времена и угоднијег случаја, од тога, но кад ти он сам исповједи гријех: тада му можеш све говорити, само ласкаво и сажаљевајући, а никако с гњевом, зато, да би он познао да му ти то из љубави говориш што искрено желиш да га спасеш.

6) Људима богатим а од висока положаја немој да ласкаш. Ријечи Божје казуј, као посланик Божији.

7) Чувај се да ради славе и хвале људске проповиједаш Слово Божије. Оно

је дато ради спасења људског и прославања имена Божијег, на тај циљ нужно га је и проповиједати.

8) На узвишеном мјесту сједиш и пред свима стојиш: сви на тебе гледе и, шта радиш и шта говориш, пазе. Учи их добру и ријечју и примјером твојим, да чују из уста твојих корисну ријеч и виде начин живота твога. Показуј му пут и сам иди напријед. Чувај их, као стражар, и сам се чувај, казуј им вољу Божију, и сам је прије њих испуњавај.

9) Као што је пастир дужан за дуље усрдно да се моли, тако и они за њега да чине.

(„Вјесник ерпске цркве“ 1897.

П. М.

Проповијед XIX. недјеље

Превео с њемачког М. П., б.

(Свршетак.)

II.

Фарисеји и књижевници били су међу Јудејима до тада, кад се Исус појавио, у највећем угледу код свога народа. Они бијаху дотле дошли својим лицемјерством и својим строго претворним живљењем, да су их сматрали као ступове државе и цркве. Они су уживали тако знатну улогу, да је њихов глас за све важио, да су се њихови изговори узимали сдијело за свете истине. Да, они су мислили, да је само на њиховој страни истина. И гле, сада се појави Исус од Назарета, и усуди се, да им се противи у многима тачкама и да разширује начела која бијаху противна њиховим. Он се шта више не бојаше, да открије њихово претварање, и да их сравни са окреченим гробовима, који су додуше с поља лијепи, али изнутра пуни трулежа и гада. И чокрај свега тога, Он је стекао велико повлађивање код једног не баш незнатног дијела народа. Тамо и онамо гласно се почело говорити: овај приповједа силније,

с вишом снагом и моћи од наших књижевника и фарисеја. И по нашем данашњем евангелију дошло се дотле да су га као у триумфу у Јерусалим увели и указали Му као очекиваном Месији царско достојанство, то су држали да Му се не може опростити. Да су у истини савјесни људи били, требали су непристрасно истраживати, да ли Он не заслужује то одликовање; они су се имали, ако су Га за таквог признавали, какав Он бијаше, сами себе одрећи и указати част Богу и истини. Али то им није допуштало њихово честољубље. Њима је лежало на срцу само њихов углед, њихова слава, коју недадоше да им се умали преко тог љубимца народног. „Шта да чинимо? питаху се међу собом, овај човјек чини много знакова и чуда; и сав се свијет елегао око Њега. Ако Га дакле пустимо, то ће сви у Њега вјеровати и нама неће више дужно поштовање одавати.“ Та помисао била је довољна опомена за њих, да све примјену и да учине еве

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

могуће вјештине оговарања и хуљења, с чиме би се могли надати да ће осрамотити углед Исусов и умањити његов позив. Па како је то све узалудно било, најпослије они смислише да Га лише живота. Њихово увријеђено честољубље бијаше узроком, који их је склонило, да Исуса разапну. Али како? Је ли тако честољубље, и јесу ли његове пошљедице може бити што нечувено? Јесмо ли може бити сада увјек и свугде спремни, да непартаично признамо заслуге других, и тада кад сами себи при том углед помрчавамо? Јели чедност, јели самоодрицање, које томе припада, међу нама врлина, која посвуда влада. Ах ми би се морали противити искуству, кад би се хтјели хвалити тиме. Колико пута чујемо, да је један на другог само с тога огорчен, јер он показује извјесна преимућства, која је мислио, да онај сам има. Каква се завист, каква злоба често порађа међу цијелим еснафима, у цијелим друштвима, кад се један покаже, који боље ради од осталих! И та завист, то завидљиво надметање — каква жалосна дјества оно непрестано не произвођа. Зашто се често противимо ономе, који тежи да само унапреди добро. Зашто Га бједимо тако преухитрено најнеплеменитијим и најсрамотнијим намјерама? Зашто нам тако очевидно гракће срце од радости, ако се држи да се је негђе открила на њему голотиња, слабост и мана? Зашто задајемо себи толико труда да такве мане с брбљавим језиком разширимо? Зар није, често само због тога, јер му завидимо на штовању и угледу, који је стекао својим поштењем, или намјерава да још стече? Зар није зато, јер се бојимо да нас због њега не запоставе, не уваже и забораве? О, кад би многи имали довољно моћи у рукама, докле је не би довело њихово увријеђено честољубље. До којих се ужаса, до којих нечовјечности неби дали њоме завести! Ми не признајемо, да радимс из завидљива надметања, из зависти, кад се противимо нашем ближњем и шткодимо његовом добром имену, и његовом упливу. Ми себи урачунавамо у заслугу можда, што против њега предузимамо. Па није ли то зашљепљење, с којим су се негда непријатељи Христови завели? Мишљаху ли да Богу чине услугу, када су разапињали Исуса; када су се потрудили да освете своје увријеђено достојанство Његовом крсти.

Признајмо дакле: да се и други узрок, који је Исуса на крст принио, још увијек налази, дјествује још увјек на сличан начин, као што је тада дјествовао. Исто је тако и са трећим. То је на име било поврјеђено користољубље, што је подупрло смрт Исусову.

Ш.

Главарима јудејског народа, а нарочито свештеницима не бјеше стало само до тога, да уздрже своју част, свој углед, кад су радили о глави Исусовој. Не, и њихова је лакомост играла по сриједи. Они увиђаху добро, ако би се начела Исусова даље разширила, ако би се о жртвенику, о богослужбеним обредима и о свему, што се на то односило, у опће тако мислило као што Он мисли, то би при том патили и њихови доходци. Они се побојаше може бити, да ће се мало по мало доћи на мисао, као да цијело досадашње стање није више потребно, ако духовна религија Исусова буде све више и више угледа стицала. Једино се бијаху код оног стања добро осјећали, њихова корист најтачније је стајала у свези с њиме, и њихове све помисли и жеље бијаху управљене на повећавање њихове чулне среће, те изгледа да Га не би сматрали за свога непријатеља, кад се не би бојали, да има намјеру, раскинути то њихово стање. Њихово користољубље је играло по сриједи, и нагнало их, да погазе науку Исусову, па не пошавши им то за руком, гледали су да се најпослије докопају Његове особе, и да Га лише живота. То исто користољубље и та иста лакомост навела је само једног од ученика Исусових, да изда свога Господа, и да тиме подупре намјере његових непријатеља. Користољубље и лакомост било је дакле, што је принијело Исуса на крст. Но није ли још увијек користољубље и лакомост најмоћнија препрјека добра, непресеушиви извор најнеплеменитијих чинова, најсрамотнијих злочина? Од куд то дође, да се још сада многа јасна истина не услиша, да се многи изврени предлог не изведе, да се многи спасоносни и добротворни завод у свом почетку опет угуши и уназади? Не долазили ли већим дијелом отуда, јер се овај или онај боји да не изгуби штогод од својих доходака, од својег задовољства, од својих угодности, јер нико неће да принесе жртву за добро дјело. Одкуд то, да најбољи пријатељи непрестано мрзе једни на

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

друге, па и сами сродници према сродницима живе у свађи и препиркама? Није ли то већим дијелом лакомот, која потпирује ватру свађе? Од куд то, да се често најпоштенији људи мрзе и прогоне, да се побijaју њихове најочевидније заслуге, да се спречавају њихова најчовјекољубивија подuzeћа, и иде се затим, да се њихова цијела срећа упропасти? Зар није зато, што они стоје на путу овоме или ономе, што се овај или онај пада, да ће се њиховом штетом користити? Ах да, користољубље и лакомот све више и више навлачи људе истим неправдама, какве њеког јудејски свештеници према Исусу починише.

IV.

Најпослије преостаје још неплеменита бојазан људска и човјечанска угодност, која је некад равним начином припадала узроцима, који принесоме Исуса на крст. За цјело се мора признати да нијесу били, сви који су судјеловали на разпињању, или бар пристаили да га разапну, лично према њему гњевом и срџбом обузети. Многи од оних, који Му, по ријечима евангелија, код последњег уласка у Јерусалим викаху Осана, поштоваху Га сасвим искрено, и не имађаху никаква узрока, да тако брзо промјену своја мишљења према Њему. Али шта је то било, што их уздржаваше, да раде противно плану његових непријатеља. Шта је то било, што их је навело, да након мало дана повичу „распни, распни Га!“ Неплеменита бојазан људска била је, која је зацјело многе дотле довела. Највише дјеловаше та бојазан људска на Пилата, судца Исусова. Због ње је Он против савјести и убјеђености, да је Исус невин, изрекао ипак смртну осуду над Њим. Јер он као иностранец није гајио у срцу никакве слијене особите љубави према јудејским мишљењима и обичајима. Он се није бојао, да ће Исус од Назарета умалити његов углед. Па и његовим приходцима није могао овај Исус никакве штете нанјети. Да, што је још више било, он се освједочио шта више код судског преслушања о невиности Исусовој; јасно му је било, да Га прогања само празновјерје, завидливо надметање користољубље јудејских великаша. Он је чинио стога и више покушаја, да Исуса спасе. Али кад га стадоше његови непријатељи увјеравати, да ће у приврженост његову према цару пасти неповјерење, ако Исуса ослободи; сада се он поче

побојавати, да би га могли у Риму оптужити и навући му немилост свога Господара; при таквој помисли побједио је страх од људи страхопоштовање, које дуговаше својој дужности и својој савјести. Да угоди људима, радио је он неправедно и грозно. Али како? Можемо ли се похвалити да се таква неплеменита бојазан од људи, таква . . . . .¹⁾ човјечанска удобност не примјечује више у данашње доба?

Не скрива ли се често пута своје најунутрашњије освједочење, када водимо бригу о том да не увриједимо извјесне знатне људе? Не пропушта ли се често пута, да бранимо истину и невиност, премда би то могли и требали, бојећи се да неби годила таква искрена обрана овом или ономе великашу, овом или ономе богаташу? Не говорили се често пута против своје јасне убјеђености и савјести? Не тврди се зар још много којешта као истинито, не одобрава ли се још много којешта као право што се објашњује у срцу за неистинито и неправо, само да угодимо људима, до чије нам је милости стало. Зар се не служимо често пута оруђем освете и пакости, зато, јер нас веже слијепа бојазан од људи? Жалосне су те примједбе, али на жалост само посве истините! Но баш тога ради неби требали тако преухитрено изрицати пресуде над оним, што се прије случило, већ се радује што искреније испитати, јесмо ли чисти од сличних мишљења, од сличних страсти, чије појаве на другим онајма. Јер ма да се не окривљујемо ради тако тешких преступака, ипак знамо, ко трпи у себи само једну страст, тај је баш тиме способан за свако зло. Често фали само моћ празновјерном, честољубивом, љубоморном, користољубном; често би га требале само околности више потпомоћи и он би био исто тако у стању, да тлачи своје ближње, да их прогања, и да их усмрти, као они, који су једном Исуса прогањали и усмртили. О, стога ћемо се назити! Да, у овој недељи, кад се са срџбом сјећамо неправедног разпињања Господа Нашег Исуса Христа, упитајмо се непартијачно: јесмо ли дослије може бити из особите љубави према старом обичају, или из завидљивог надметања, или из користољубља или из неплемените бојазни човјечје зло подупирали добро спријечавали? И ако нам наша савјест пребаци какав год

1) ? Ур.

вышегородскѣи тоѡ нѡри прїидѡша влїзѣ, ѡ слышавше блжѣннаго ворїса поѡща оутрени, стоѡша. Возвѣщено же вїсть ворїса стѡмѡ, жкв привлїжншасѡ оуже оувїицы ѡ свѡтополка на оувїенїе егѡ, прилѣжне оубо нача молїтисѡ, глагола: гдїи, что сѡ оумножнша стѡжающїи мї; мнози востаюты на мѡ, ѡ прочее фалма тогѡ (фал. ѣ, ст. в.). ѡ пѡки чѡбщѣ фалтїрь со многимѡ оумиленїемѡ, глаголаше фалѡмѡ ѡнїи, вѣ немже сѡтъ словеса сїѡ: кѡ текѣ привѣрженѡ есмѡ ѡ ложеснѡ, ѡ чрѣва матере моеѡ егѡ мой еси тѡ. Да не ѡстѡпїши ѡ мене, жкв скорѡ влїзѣ, жкв нѣсть помогѡй мї (фал. ѡа, ст. аї, вї.). ѡвыдѡша мѡ телкїи мнози, юнцїи тѡчнїи ѡдержѡша мѡ: ѡ верзѡша на мѡ оустѡ своѡ, жкв ѡвыдѡша мѡ псї мнози, сѡнмѡ лѡкѡвїхѡ ѡдержѡша мѡ. Тѡ же, гдїи, не оудалї помѡщѣ твоѡ ѡ мене, на застѡпленїе моѡ вонмї. ѡзѡавї ѡ дрѡжїѡ дѡшѡ моѡ, ѡ ѡз рѡкї пѡсїи единорѡднїю моѡ, ѡ прѡчѡл тѡмже (ст. гї, дї, зї, к, ка.). По совершенїи же оутрени, взирѡл ко їкѡнѣ хрїтѡвой, сѡ плѡченѡ глаголаше: гдїи їисе хрїтѡ, сїмѡ чѡловѣческимѡ ѡбразѡмѡ явлїйсѡ на землї спасенїѡ рѡди нашегѡ ѡ ѡзвѡнїи

волею своѡю на крѣтѣ пригвоздїтисѡ грѣхѡвѡ ради нашихѡ, тѡ ѡ мене спѡдѡвы ѡ ѡмени твоѡмѡ претерпѣти страданїе сїѡ, еже не ѡ сопротивнїхѡ, но ѡ врата моегѡ прїемлю непѡвїннѡ, ѡ не пѡстави емѡ, гдїи, вѣ грѣхѡ сегѡ! ѡ помолївсѡ доволнѡ, возложї себе на волю гдїю. ѡ сѡ ѡкалнїи оувїицы, жкв зѡкрїе лѡдїи, вnezанѡ нїпадѡша со дрѡжїемѡ ѡ со ѡвнїженнїми мечѡми ѡ сѡ копїи, ѡ всѡчївшѡ вѣ шатѣрѣ сѡми колѡре вышегородскѣи ѡкалнїи, пѡтша, тѡлецѡ, елѡкїчѡ ѡлѡшкѡ оудѡриша ворїса сѡѡго копїѡми ѡ провѡдѡша егѡ, ѡ падѣ мѡчнѡ на землю, ѡ лежѡше вѣ кровї своѡей (оувїенѡ ѡ вышегородцѡвѡ на ѡлтѣ рѣцѣ). Едїнѡ же ѡ вѣрнїхѡ ѡтрокѡвѡ егѡ, ѡ именѡмѡ геѡргїи, рѡдомѡ оутрїнѡ, велїи любїмїи ворїса стѡмѡ, ѡмѣвнїи грївнѡ златѡю ѡ негѡ на себе возложѣннїю, тѡи падѣ на тѣлѣ господїна свегѡ, глагола: не ѡстѡвлю тебе господїне моѡ любїмїи, но ѡдѣже красѡтѡ тѣла твоегѡ оувѡдѡдетѡ, тѡмѡ ѡ азѣ скончѡю живѡтѣ моѡ, ѡ тогѡ оубѡ тѡможде копїемѡ провѡдѡша: не могѡще же всѡрѣк снѡти сѡ негѡ златїѡ грївнѡ, ѡскѡшѡ глагѡ егѡ ѡ прѡбѡ ѡвергѡша, ѡ тѡмѡ снѡша грївнѡ.

(Наставїе се.)

Из службеника.

(Наставак.)

Прво дакле свештеник треба при такомъ приправљану на божествену службу, да се чува од запрѣка прије споменутихъ.

Друго приликује му, да има бол и сажальење ердачно о грѣсима, па макар се могли опростит бива ако су и мали, у које чѡвѣк сваки дан упада.

Томе пак, ако га и у чему малом укорава авїест ѡегова, треба да се исповїеди свѡм духовном соцу и да прими разрѣшење од ѡега.

Како се каже у кратко: треба да живо настоїи, да добије све оно, што приличи савїести чистої од грѣхова.

Треба да ерце своје очисти од сваке чувствене ѡубави и похота и наслада тѣлеснїх, које се противе Божїїој ѡубави и своїа чувства да обуздава неком казном ако и не у стварима, које су му нареѣене.

Треѣе треба да има благу вољу и наклонѡст, како би послужїо Господу у богобожѡзљивѡсти и правди кроз све дане живота свога и ту благу вољу у своје врїеме да исѡже благим дїелїма.

Четврто: треба, да силно побїежује у души и ерцу своїем глад и жѣђу божественѡм јелу и пићу двѡструким размишљанїем:

Прво: величином ове пребожествене тајне јер у њој цар и творац свега што се види и не види Христос, Бог и човјек у ствари¹⁾ баш тајно под очитим видом хљеба и вина лежи пред вјернима у јелу и истинито им се даје на корист и помоћ, која проистиче од те свете тајне. Јер који достојно служи и причешћује се божественим тајнама, постизава не само опроштај грјехова, него се удостојава и особитих дарова благодати и освећења; приопћује се Христу²⁾, који је неизприми извор освећења и благодати.

Друго: Оскудицом и потребом свога сиромаштва; јер сваки, који прибјегне овоме богатству, заиста ће примит изобиље богатства божественних дарова и изобилно ће напунит оскудицу духовног свог сиромаштва.

Свештеник и дјакон хотећи вршити свету службу и приређивати св. дарове, осим тога, дужан је и ово понаособ имати бива, да би благоизволијо предлагати честне дарове у славу Бога, који се слави у св. Тројници и начаст свих светих, који су се уселили у небески рај; на корист пак и опроштај грјехова себи и свим вјернима божијим, који су на земљи и оним, који су се у истинитој православној вјери побожно упокојили; затим понаособ за све живе и умрле, који су препоручени његовим молитвама, и о благостању св. сабор е православне апостолеке источне цркве; и свршавати божествену литургију по установи

1). Молитвом свештениковом: и поткори обоко хлѣбъ ии и т. д. хљеб и вино битно се претвара у тијело и крв Христову напичијем св. Духа, и пошље те молитве прѣма видимо хлѣб и вино на св. трпези, али у самој је ствари оно, што не виде чувствене очи, истинито тијело и истинита крв Господа нашега Исуса Христа само под видом хљеба и вина (Посл. источ. патр. о прав. вѣри чл. 17). О битном присуству Исуса Христа у тајни јевхаристије учење правосл. цркве има доста непоколебљивих основа, како у св. Писму, тако и у свешт. предању: На првом мјесту ријечи обећања Христовога о тајни јевхаристије (Јоан. VI. 27—68). — Причање тријух јеванђелиста Матеја, Марка и Луке о установи тајне св. јевхаристије. (Мат. XXVI. 26; Марк. XIV. 22; Лук. XXII. 19.). Најпослије о том свједоче сви васеленски сабори. Тако н. пр. оци првог васел. сабора исповиједали су: „На божественој трпези ми нијесмо дужни просто видјети предложени хљеб и чашу, него уздигнувши се умом, дужни смо разумјет вјером, да на свешт. трпези лежи Агницъ Божјиъ кзлималй грѣхуи мѣри (Јоан. I. 29.), који приносѣ на жртву свештеници и истинито примдајућ чесно тијело и крв његову, дужни смо вјероват, да су то знаци нашега воскресња.“

2). Јер сам Христос вели: ѿдѣй люю плоть и пѣий люю крова, кѣ ликѣ прѣкыкагѣ и азѣ кѣ нѣлѣ и још . . . нѣлѣтѣ жикотѣ кѣчнѣи? Да се од почетка хришћанства увијек принашала та жртва црквом свједоче древне литургије.

Господњој и обичају св. правосл. источне цркве као тајну, која освећује и жртву, која умилос, тивљава³⁾ и грјехове очишћава, у којој Дух Свети по изразу божествених ријечи: „и поткори обоко хлѣбъ кѣ тѣло хригтоко, и кино (водом мало растворено) кѣ крова иго кожѣткннѣю, прѣложикѣ дѣхоль тѣовилѣ кѣлѣтѣлѣ“, истинито присуствује на пријестолу, гдје се св. дарови предлажу.

Пето, треба да свакако настоји, да веома достојанствено и с дубоком смиренošћу приступа божественој овој тајни помишљајућ на Његову величину, милосрђе и бескрајну чистоћу а на своју ништетност, нечистоћу и немоћ; јер заиста ће човјек постићи велику благодат и радост од таковог размишљавања⁴⁾.

Шесто, треба марљиво, да настоји, како ће стећи богобојажљивост и размишљати о страстима Господњим, јер ће тако имати духовну наду и љубав прама овој Христовој тајни; јер при њој припадајућа искрена молитва са позорности може заиста веома добро помоћи.

Овако дакле приправљајући се служитељ на достојну службу, или хотећи причестити се божественим тијелом и крви, мора по уставу црквеном у очи службе свршити вечерњу (или преслушати) и на њој се богобојажљиво поучити у мисли својој, ганутљиво размишљајући: како је Господ и Спас наш Исус Христос, после својих Спаситељних мука у петак вечер на крсту висио ради наших грјехова и умро ради нашега Спасења. Како му је један војник пробѣ копљем ребра, из којих је одмах истекла крв и вода. Како је затим Јосиф заједно с Никодимом скинуо тијело Христово, обавио плаштаницом и положио у гроб; и како Марија Магдалина и пречиста мати Господња с плачем и великим нарицањем, с горким срцем то гледаху.

3). Јевхаристија је умилостивљавајућа жртва, јер је она баш не раздјелна са жртвом крсном; а крсна жртва без сумње принесена је за умилостивљење Божје због грјехова свих људи; и она је увијек, како рѣкосмо, принашана била црквом на умилостивљење за спасење свих људи живих и умрлих (Послѣд. литургија св. Апостола Јакова и др).

4). Човјек је пао у грјеховно стање, окаљао се, постао слаб и немоћан, за то треба да увијек размишља о добрима и даровима које му пружа св. тајна јевхаристије, па на најпристојнији начин смјерно пошазно, да јој приступа, знајући да има примит у себе цара царѣтѣвѣицѣхъ и Господа господѣтѣвѣицѣхъ. — Они пак који се безбрижно одnose тој св. тајни, шта више презирно и растресено, подвргавају се суду, на којем ће примити плату. Такви боље да не долазе на св. службу ни св. тајни приступају. Боље да се не зову православнима, кад руше своју светињу.

Свршавајући пак повечерје и молитве прије спавања и каноне¹⁾ који су му опредјељени, као акатист²⁾ богородици или Господу Иеусу или светоме коме у седмици и анђелу своје хранитељу, треба да побожно размишља: како је пресвета душа Спаситељева, с божанством спојена, сишла у ад, и по власти својој свезала кнеза таме; отела му царство и ослободила од мучења његова душа свијех праведника,³⁾ који су били тамо од увијек и одвела их собом у и рај уселила их све до свога вознесења преславнога. Зато благодарећи Христу за сва добротинства, која је учинио роду људском спаситељном муком и животворном смрћу својом, треба да ревно моли, да ради тога и његове све грјехове очисти, да га избави од вјечне муке и удостоји га свога небеског царства.

Пречисту пак Богородицу, која је учествовала мукама и смрти сина свога, и гледајућ то туговала, треба непрестано молити, да нам буде присутна у овом животу и помоћницама к свијема добротинствима, а у дан диобе тијела и душе, да ову ослободи својом снажном помоћи од свих ђавољских насртаја, и усели у царство својега сина: јер она може све испросити онијема, који вјерно к њој притјечу, као мати у сина свога.

За вријеме јутрењег пјевања, сршујућ полуноћницу⁴⁾ прије дневног освитка, треба да ово

¹⁾ Канон (грчки *κάνων*) означава правило и јест скуп свештеничких пјесама, које су састављене у част догађаја који се светкује по особитим правилима. Канон је раздијељен на 9 пјесама по примјеру анђелике чиновне, који приводе хвалу Господу на небу. Између тих пјесама 2-ги се поје само уз часни пост, а остале увијек. Ове 9 пјесама дијеле се опет у три части у славу св. Тројице и с тога, што су и чиновни анђелики на три ступња раздијељени. Починају од XI. вијека.

²⁾ Акатист (не сједан од *α* и *καθ' ἑσπρας*) је опширна пјесма у похвалу Богородици или Христу или Светитељима, а називље се тако, што није слободно сједити у цркви, кад се она чита. Постаоак тих акатиста потиче из друге половине XI. вијека.

³⁾ Чуј православни хришћанине, како света црква слави Господа Иеуса и поје му пјесму: „Тѣк контринтѣши критници лдоки, ти токодзкигѣ еи отъ кѣка оулиршѣл, лѣш единѣ чѣлокѣколюкѣ“ (У веђељу на јутрењи глас 1.). Иа ове и осталих увиђаш силу и власт Његозу, његово свемогуѣство, ѣ љубав прама роду људском; а наша је дужност, да вршимо све оно, што је добро и што се са вољом свемогуѣга слаже, ако мислимо тој превеликој љубави задовољити и удостојит се ње.

⁴⁾ Полуноћница је богослужење, које се врши у поноћи, јер је Господ у то вријеме тужио у врту Гетсиманском, гдје се крвавим потом знојио, предан био невјерним Јудејима и подвржен сваким поругама на суду првосвештеника Ане. — Она се састоји из читања псалмова: покљѣнога 50.; па 118. у којему се преставаља блаженство непорочних људа; затим

побожно размишљава: како је Господ наш у поноћи идући вољно на муку своју, био у таквом подвигу непрестано молећи се, да му је пѣт била као капље крви капајуће на земљу; и како су га тамо војници узели и најприје приведен је био к Ани као зликовац везани; и какова су тамо срамотна презирања на њега била; пљували су и тукли Га, и неизбројна је зла вољно претрпио, да нас ослободи од грјеховних веза, од мучења и казна ђавољских.

Свршујућ пак јутрењу⁵⁾ треба да непрестано и умилно размишљава: како је првосвештеник Ана дао одвести Господа уз велико презрење Кајафи: како су га тамо испитивали; какве је жестоке казне, ћушке, пљувања, руге и немилостиве ударце претрпио од поноћи све до јутра ради наших грјехова. По јутрењи пак код свршавања првога часа⁶⁾ треба, да побожно размишљава: како је Спаситељ наш у први час дана одведен био на суд од Кајафе Пилату као зликовац, добротинитељ свезани, и како је тамо судија цијелог свијета облаган био од архијереја и старца јудејских и осуђен био од неправеднога судије.

Трећи⁷⁾ пак час свршујућ у своје вријеме богобојажљиво са утјешеним срцем, непрестано мора размишљават; како је Пилат Спаситеља нашега у трећи час дана суд о и како је тамо избројне поруге и ћушке; затим без икаквог милосрђа како је био свезан при мраморном ступу и жестоке ране, и том овјенчан оштрим трњем и друге муке, које се не могу тријети, поднио (да нас мука ђавољских ослободи).

из Символа вјере и пјесме: „Сѣ жнихѣ градѣк кѣ полдноци, и измолбе за мртве Свршује се у поноћи још и с тога, што је сам Иеус у причи о десет дјевојака престабио себе као женика и рекао, да је тај женик у поноћи дошао, као што пјева пјесма: „и жнихѣ и т. д.“

⁵⁾ Јутрење је богослужење, које се мора у јутро свршавати прије сунчаног исхода. На њој се позивљу вјерни, да благодаре Богу за свој мирни починак кроз прошлу ноћ и да просе од њега, да их укријени и пода нове дарове за на ступајући дан, а означава појављење Спаситељено на свијет и воскресјење Његово. Састоји се из воскресних пјесама, мољаба црквених, читања канона, прослављања Бога и светих, похвалних псалма, великог словославља и равних још молитава.

⁶⁾ Часови су кратка молитвословља. Први час по нашем рачуну одговара 7-ом по поноћи у први час прослављамо Бога, што нам је дао свјетлост природну, јер је на истоку први час био час изласка сунца.

⁷⁾ Трећи час по данашњем рачунању одговара 9-ом часу по поноћи, у њему се спомиње пошљање Духа светога на апостоле у дан Педесетнице.

Томе је још сходно размишљати и то: како је Дух свети у трећи дневни час сишао у виду огњених језика на апостоле, кад су били скупљени на молитви те их просвјетлио. Размишљајући ово, непрестано се мора Богу молити, да подари и њему Духа светог, као и светим Апостолима, за просвећење духовног разума, и како би достојно свршио божествену службу, коју је предузео.

Шести¹⁾ час свршујућ, ваља да богобојазливо размишљава: како је шестог дневног часа наш Спаситељ носећи крст свој одведен био на распеће; и како је без и најмање милости жестоко прибијен био на крсту четирима чавлима на Голготи, и висио распет између два разбојника; и како су војници пораздијелили између себе његове одјеће; како су му се ругали они, који су мимо њега пролазили и како га је грдио²⁾ разбојник, који му је висио на лијевој страни; како је била тама по свој земљи.

Девети³⁾ час (кадгод се пјева) исто тако свршујућ са сваком богобојажљивости, треба да помњиво размишљава ово: како је Спаситељ наш, желећи спасење рода човјечјега на крсту висећ узвикао говорећи: „жедан сам“, и како су га напојили оцтом (квашном) смијешаним са водом; како је пресвету своју душу предао⁴⁾ у руке Бога Оца и како се вас темељ земаљски потресао, камење се распало, мртви из гробова устали и како му је један војник копљем ребра пробó, и одма изиде из њега крв и вода.

Ова укратко споменута и друга спаситељева и господња страдања побожно размишљајућ и срдечно, са скрушеним срцем, а ако је могуће, имао би и са сузама кратке молитве да свршје.

¹⁾ Шести час данас одговара 12-том по поноћи. У овом часу се прославља распеће Христово. Исус је сам морао тад носити крст свој; док се није нашао ван града човјек из Киринаје именован Симон, који мораде по заповјести носити крст, јер је Исус под теретом тим био већ изнемогао.

²⁾ Завста је гадна радост туђему злу! Исус напротив завста је славно чинио; за непријатеље се Богу молио и зла дјела им праштао. Грдњу није грдњом враћао, него трпко шутећ. Учимо се и ми владати по том завишеном примјеру Спаситељевом, јер ћемо за сваку грдњу ријеч давати горђе одговора. Не чинимо другоме оно, што нијесмо ради да нам ко учини!

³⁾ Девети час одговара данашњем 3-ћем сату по подне. Спомиње се тад.

⁴⁾ Тим нам је отворио пут спасењу од прародитељских грјехова. Ради Његових страдања и смрти можемо очекивати отпуштење сваког грјеха и опроштење казни заслужене. Зато у свако доба морамо изливати хвалу и благодарност и славити Господа Исуса Христа.

На изобразитељним⁵⁾ (ако литурђије и не буде) благодарите Спаситеља ради таквих жестоких мука, које је својевољно ради нас претрпио, да нас ослободи од мука ђавољских; и због изливане пречисте његове крви, којом нас је откупио од клетве законске и ради Његове смрти, која живот даје и којом је оживио човјечански род, који је био грјехом усмрћен; уз то непрестано има се смиреним срцем молити, да ради тих свих својих добротинастава, којима је обдарно човјечански род, даде и њему благодат остављања грјехова, да тим достојно принесе му бескрвну жртву и слободно без осуђења да се причести пречистим и светим Његовим тајнама.

Ако пак свештеник или дјакон и когод други приправљајући се на св. причешће остави правило, које је прије споменуто, и које припада божественоме причешћу било својевољно ради љености или безбрижности и то цијело или неки дио, смртно грјеша.

Када се свештеник у духовним стварима, које су потребите за човјечје спасење, бива слушањем исповјести болесних или здравих, или причешћивањем или крштењем болесних, а у то приспијева вријеме за божествену службу, те је принуђен оставит правило, онда у таквом случају не грјеша. Само мора последије божествене литурђије свршит све, што је остало, те није прије могао. Молитве пак односно причешћу треба да без одлагања говори пред литурђијом.

Зато и они, који хоће, да се причесте св. тајном, морају црквено пјевање и правило односно светог причешћа потпуно и тачно испунити и размишљати о мукама Господњим. Ако писмено не познају, тада их морају поучити о томе свештеник или дјакон или клирик, да вишу жељу стеку љубави Господњој и у истој се боље убједе.

А који пак знају писати и читати, а презиру црквено правило и побјеђени мнијењем о себи без скрушеног срца, ако су и одрасли ксјега год било спола, па се усуђују приступит тој страшној тајни, нека одустану од тога, и свештеник као духовни отац, нека испита то и тада нек одлучи од светиње, док се дотичник поправи и са помњом

⁵⁾ Изобразитељни су кратко молитвословље, у којему се прославља Господ, говори се о блаженству непорочних људи, чита се Симваљ вјере затим троцари и најпошље молитва: „Благослови Господа на свакој крми“.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Шта, што је дужан; јер је страшно пасти у руку Бога живог а, ако на суд или осуђење своје буде когод јео тијело и пио крв Господа нашега Исуса Христа.

Свештеник и дјакон да могу служит божествену литурђију, треба, да буду чисти како душом тако и тијелом; јер као што се пристоји, да буде цијело чисто, тако треба и одежде да има чисте и пијеле. Ако пак буду веома каљаве или подеране, а свештеник се усуди у њима служити, смртно гријеши; јер омаловажава Христа Бога, који истинито присуствује у пречистим својим тајнама. Зато свакако су се дужни свештено, служитељи бринућ, да им одежде буду пристојне и чисте, па ако су и сиромашни; осим тога мора да има главу очешљану, лице и уста измивена,

нокте обрезане: тако поглавито ради божествени тајана морају бит чисти. Тако исто морају бит и људи, који на њега гледају и руку му цијеливају, да се неби чим увриједио.

Сваки пак, који се хоће причестити, добро ће учинити, ако с вечера зубе испчисти и измије своја уста, да неби у јутро (кад измива уста упало у грло штогод из воде, и да неби био запријечен служити, или се причестити¹⁾ Ако пак и јутром за сигурно измије уста, а при том не прогута нимало воде, може без икакве сумње служити.

¹⁾ Сваки, који се усуђује причестити, ослије него је што окусо потпада, закону наравственом и даваће одговора за то, што није савјесно вршио и чинио по заповијесима услове који припадају св. Тајни, како сама св. црква описује; јер „Адамъ и пиавъ недоготвиѣ, ѿдѣхъ икѣхъ дѣтъ и пи итѣ“.

(Наставиће се),

Пет бесједа

Николе М. Шкорића, пароха вршанскога.

I.

На Богојављење 1890.

Срби браћо и Сркиње сестре!

„Покајте се, јер се приближи царство небеско“
(Мат. III. 2.)

Овако позиваше св. Јован претеча и крститељ господњи на данашњи дан прије 1859 година народ јудејски, који је био заборавио за свога творца небескота. — Па зашто их је позивао, драга браћо и сестре!? — За то, да се покају од својих гријехова, које су починили гонећи и тукући пророке — божије посланике — и друге његове угоднике. Св. Јован је њих позивао баш у оно вријеме, кад ће се крстити син свевишњега т. ј. Исусе Христос, јер је требало, да се уклони тама са овога свијета, а да засија свјетлост небеска науком Исуса Христа сина божијега.

Па тако и бијаше: творац неба у земље из љубави према роду људекоме — својим синовима — јави се у тијелу човјечијем; да окаје велике гријехове, које учини наш приотац Адам и прамајка Ева у рају земаљскоме.

Бог посла свога јединца сина — Исуса Христа, који као човјек, покори се свима законима људским.

Исуса Христа крстио је онај св. Јован за кога рекоше пророци, да ће звати из пустиње: „Припремите пут господњи, начините праве стазе његове“ (Мат. 3). Св. Јован био је као и други људи, али га је Господ Бог изабрао за претечу; јер је у Јована било чисто срце од гријехова.

Кад се је Господ Исус кршћавао, онда су се отворила небеса и показала се св. тројица т. ј. Бог отац јавио се гласом говерећи: „ово је син мој љубезни, који ми је по вољи (Мат. III. 17); дух свети као голуб вијао се је над Исуса Христа, који се је кршћавао у Јордану.

Све то — као што рекох — учинио је творац наш из љубави према нама људима — синовима његовим. — А света црква читањем данашњега јеванђеља позива нас оним истим гласом, којим је позивао св. Јован Јудеје. Али је њезин глас двојак: 1. црква нас позива: да се покајемо и одвратимо од рђавих мисли и радова; па да више не чинимо гријехова, како би као прави синови божији могли доћи њему без

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

гријехова; а 2. да разгонимо мрак са чела нашег и прихватимо се за науку и бољи рад од дојакошњег. — Св. црква знаде: да без науке нема правога разума; а ко нема правога разума, тај ће више гријешити; ко пак гријешити, тај није прави син божји, па неће ни царства божјијега виђети.

На првоме мјесту слушајте свога свештеника, који ће вам показати: што је добро и кориено, а што рђаво и штетно — како за вапе душе тако и за тијело, који би вас више пута поучио у овоме божјијем храму, кад дођете сваке неђеље и празника.

Нијесте имали ни школе, храма просвјете, па и то сад имадете. И још много што шта, што нијесте имали, имаћете; ако будете од сада још боље слушали на првом мјесту: свога свештеника: на другом: учитеља; на трећем, друге ваше главаре, који су постављени од старије власти, да вас поучавају у ономе, што је за вас најбоље; и најпошље на четвртоме вашу дјецу, која иду у школу, те у њој чују што је добро и лијешо, а што рђаво и зло!

Ви пак, који не шаљете дјецу у школу, или: што сте сиромашни, или што су још малена — шаљите их што прије и не чекајте, јер каже

српска пословица: „Што мислиш чинити јесенас то чини вдчерас“! Немојте да вас пошље куну ваша дјеца за то, што им нијесте дали, да иду у школу; јер су тешке синовље заклетве, као што каже и највећи српски пјесник Змај Јован:

„Скини ми бабо с' чела облаке,
Недај ме бабо у просјаке!
Не штеди бабо рад' добра мога,
Смилуј се бабо тако ти Бога!
Дижимо школе, дјеца нас моле“!

Па, да вас тако не коре ваша дјеца, ево — хвала свевишњему оцу небескоме и премилости-воме нашем цару Фрањи Јосифу I., па високој земаљској влади, који се брину за нас, те нам школе подижу, — и овђе подигоше; да се у њој уче ваши синови и слушају науку, која: просвјећује ум; облагорођава срце и оплеменује душу.

Долазите дакле сваке неђеље и празника у овај св. храм божјији славећи и хвалећи Бога, а слушајући свештеника — слугу божјијега — који ће вам свакад казати: што је воља божјија и старије власти, да не гријешимо, па ако не узгријешимо; онда ће се моћи за нас помолити св. Јован и сваки светитељ код самога Бога оца, сина и св. духа — амин.

Под *Орјеном* 6. јануара 1890.

Позив на оснивање свештеничко-удовичког фонда.

Свима српско православним протопрезвитерским звањима и свој браћи свештеницима херцеговачко-захумске епархије.

Прије 5 – 6 година као да се живље рађаше од стране нашег свештенства на оснивању свештеничко-удовичког фонда. Прије, велим, као да се више труднше наши свештеници око те племените установе, а неки и преко овог нашег листа истицаше своје надзоре о устројству фонда.

У новије пак доба, некако је наше свештенство у том је ослабило, премда се потребе реченог фонда већма и већма показују.

Не би требало, да своје племените, праведне и пријеко потребне жеље напустимо, већ да братски, сложено и енергично порадимо и уставно свештеничко-удовички фонд.

Није потребе овђе истицати важност и корист овог фонда. Мислим да сваки брат свештеник

потпуно схваћа, да је цијељ овога фонда: *сачувати нашу сиротињу од просјачког штата и одржати је на моралној висини, као што јој и доликује*

З р нијесмо чули, а и виђели, гђе остане попадија удовица, па још са нејаком ћечицом — у нечању! Још која нема помоћи ни од рода свога, те онда: „ни куд мајци, ни куд у ђевере“ — но од немила до недрага потуцати се и заслуживати себи и својој сирочади кору хљеба! . . .

Потребу ове установе увиђа и наш српско-православни народ.

Боли нашега Србина, кад види тешку сиротињу, и љуто га боли, кад види сиротињу

свога свештеника. Потпуно сам, дакле, увјерен да ће сваки Србин притећи у помоћ своје свештенству и сачувати му сиротињу од про-сјачења. — Хоће, хоће, наш драги Србин, јер се његова дарожљива десница увијек на сваком хуманитарном и светом дјелу одликоваше, што нам прошлост јасно свједочи.

Но, на нама, драга браћо свештеници, сад стоји да се одлучно заузмемо, еда би ова племенита замисао што прво у живот ступила.

За то вас овијем братски позивам на оснивање свештеничко-удовичког фонда. Неплашимо се моралније ни материјалније жртава, јер то су врло мале. Имајмо на уму племениту цијељ те установе.

Почетак рада око уређења фонда, од стране свештенства, по мом мишљењу, био би овај; сваки прото или надзиратељ у своје протопрезвитерату са подручним му свештенством нека држе свештеничку сједницу, на којој би се водили братски разговори о устројству фонда. Још би боље било кад би и наше црквене општине са свештеницима заједно те сједнице држали.

На тијем братскијем састанцима главнији би разговори били о улогама фонда: редовнијем и изванреднијем.

Резолуције овијех братскијех састанака треба одма доставити нашој св. АЕ. митрополији, која ће на основу предложених надзора, предузети даљни посао око уређења фонда.

Наша св. АЕ. митрополија радо ће поћи у сусрет жељи свога свештенства и народа, и озбиљно порадити, да ова давно жељена установа у живот ступи.

Што се тиче улога, моје је мишљење да се у редовне улагаче уброји.

1. Сваки свештеник год. 10 ф. или 100 ф за вазда; 2. свака црквено-школска општина год. 5—30 фор.; 3. свака манастирска управа год. 5—30 фор. Међу изванредне улоге убројао бих: 1. завјештаје и добровољне прилоге појединијех даражљивијех особа; 2. купљење добровољних прилога сваки парох у својој парохији; 3. приноси од духовнијех концерата и забава, које би се у ту сврху удржале; 4. новчане епитимије и т. д.

Ово је само моје скромно мишљење о улогама, а остављам браћи, нек пресуде.

Као што се види, има начина, има средстава да своје потомство осигурамо. Само воље, прегнућа и истрајног рада, па да нас види Бог.

Надам се да ће овај мој братски позив, браћа свештеници радо примити и одма се светој дужности одазвати.

Са српским поздравом ваш у Христу брат:
У *Мосшару*, 26. фебруара 1897.

Стеван Шаниковић
парох бјело-пољски.

У славу пресвете Богородице.

(Свршетак.)

Клечећи је Богомајка
Свемогућем захвалила,
Па Јовану Богослову
Божју милост објавила.

*

Кад и задњу молбу сврши,
А на гори Јелеонској
И вјест доби од анђела
Кад ће слави тој небеској.

*

Поврати се своје стану
Ал' све с' у њему узрујало!

Од божанске моћи, славе,
Више нò од сунца сјало!

*

Сродници је походише
Још Хришћана других много,
И лијеваху грозне сузе
Што је себи зове Бого.

*

А она је свјетовала
Све присутне сада ове,
Да не лију грозне сузе,
Што је Бого себи зове.

*

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Још им тада обећала
Све вјекове св'јет чувати,
А биједне и сиротне
И бранити, помагати.

*

Па завјешта, да се даду
Дв'је хаљине скромне њене.
Да их носе дв'је сироте
Удовице тужне жене.

*

Још за једно моли дјело:
Да сахране њено т'јело
Код њезиних родитеља
И Јосифа бранитеља . . .

*

Ал' кад ово говораше
Шум, хујање, чуше с више
Па облаци ц'јелу кућу
На један пут опколише!

*

Ал' где чула драги боже!
Из облака ижљегоше
Свети божји апостоли;
Њих анђели доведоше.

*

„Апостоли долећеше
Ка' облаци и орлови
Да послуже мајци божјој“
Веле списи Јованови (Дамаскин).

*

Када чуше апостоли
Рад чега се сад сабраше,
Обузе их тешка жалост
И грозно се заплакаше.

*

„Не плачите“ она рече;
„Ученици Христа Бога!
Са жалашћу не смућујте
Вељу жалост срца мога!

*

У Гетсиман т'јело моје
Однесите, сараните,
Па на своје сваки мјесто
Весело се повратите!

*

Еванђеље свуд ширите
Окрећите Богу свијет,

Бог устје ли, можете ме
По Успењу опет видјет!“

*

Тад благослов сваком дала.
Са сваким се опростила,
Па молитву свамогућем
За сав свијет учинила.

*

Свјетлост славе божествене
Около ње заблистала,
Пред њом свјећа потамњеше
Јер је од њих више сјала.

*

Христос Господ са анђели
Њену душу прифатио,
У дворове вјечне славе
Код себе је намјестио.

*

Апостоли однијеше
У Гетсиман свето т'јело,
Ал' трећега дана опет
На небо се видје ц'јело!

*

Окружена анђелима
Извоље се свим јавити
Па им рече: „Радујте се,
Ја ћу свагда с вама бити!“

*

Њу васкресе син и господ;
А августа петнаестог,
Сад Успења успомену
Ми слаavimo њена светог¹⁾.

Молитва пресветој Богородици.

Ѡ прѣѣла Гѣожѣ Вѣчце Бѣце! Вѣшти еси кѣкѣхъ
ѣгѣль ѣрхѣгѣль, ѣ кѣлѣ тѣѣри чтиѣѣши, помѣщнице еси
ѣбѣдѣныхъ, ѣнѣдѣѣщихъ ѣдѣѣнѣ. ѣубѣѣнихъ зѣгѣѣѣнѣ,
пѣчѣлѣныхъ ѣѣѣѣѣнѣ, ѣѣѣѣѣнѣ корѣѣѣѣѣнѣ, ѣѣѣѣѣнѣ
ѣѣѣѣѣнѣ, ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ, ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ, Хрѣѣѣѣѣнѣ
кѣѣѣѣѣнѣ помѣщнице ѣ зѣгѣѣѣнѣ! Ѡ кѣѣѣѣѣнѣ Гѣѣѣѣѣнѣ
Бѣѣѣѣѣнѣ! мѣѣѣѣѣнѣ тѣѣѣѣѣнѣ ѣ пѣѣѣѣѣнѣ гѣѣѣѣѣнѣ
(ѣѣѣѣѣнѣ) ѣѣѣѣѣнѣ Гѣѣѣѣѣнѣ, ѣ пѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ
ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ: (ѣѣѣѣѣнѣ) ѣ пѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ
ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ
ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ
ѣѣѣѣѣнѣ, ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ
ѣѣѣѣѣнѣ, ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ
ѣѣѣѣѣнѣ, ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ ѣѣѣѣѣнѣ

¹⁾ Преселила се на небо 48. год. од рођења Христова
при царевању Клавдија, у својој 63-ој години.

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

крохоты, и кѣа праколякныа хрѣтѣаны, ризоу ткою чистною зашити: ѿ оумоли, гѣжи, ѿз тѣе кез гѣлине коплотикшагоа Хрѣта Бѣа нашого, да припошѣтъ насъ илюу коюу икши на никидимыа ѿ кидимыа краги наша. Ѡ килитлогтикаа Гѣжи, Вѣцѣ, Вѣцѣ! коздыгши насъ ѿз глѣдкныа грѣхѣкныа ѿ изкѣи насъ ѿ глѣди, гдѣитилѣтка, ѿ трѣди и потѣпа, од огнѣ ѿ лизѣ, ѿ нахѣдѣнѣа иноплѣинныхъ, и мѣждѣбѣкныа ерѣни, ѿ ѿ неприныа смѣти, ѿ ѿ нападѣнѣа кражѣа, ѿ ѿ тлитѣбѣрныхъ кѣтрѣ, ѿ ѿ смѣртѣонѣкныа

ѣзкы, ѿ ѿ клѣкагѣоу сал. Подѣждѣ Гѣжи, мирѣ ѿ здѣрѣкѣ ракъмѣ тѣкоймѣ, кѣбѣмѣ праколякныа хрѣтѣаншѣмѣ, прѣкѣти ѿмѣ оумѣ ѿ ѿчи, ердѣчныа, ѣже ко плѣинѣу, ѿ подѣбѣи ныа грѣшныа ракъмѣ тѣкоа црѣтѣкѣа ѿна тѣкѣоу, Хрѣта Бѣа нашого, ѿако дѣржака егѣоу кѣлѣкѣи и припросѣкѣлиа со кезначѣальнымѣ егѣоу ѿцѣмѣ, ѿгѣ прѣгѣтымѣ, и кѣгѣлимѣ, и жикѣтѣкорѣцилимѣ егѣоу дѣхѣомѣ, нынѣ ѿ пригнѣ ѿ ко кѣкѣи кѣкѣкѣа ѣлинь.

Дионисије Миковиѣ,
игуман.

Допис.

Парастос. У недѣљу 9./21. фебруара о. г. обдржан је у овдашњој ерпско-православној цркви парастосе за спомен годишњице од дана смрти блажено-упокојеног митрополита добро-босанског Георгија Николајевића. Наш љубљени архијепископ и митрополит Николај са Његовом, окружницом на своје подручно свештенство, црквене општине и на народ ерпско-православни Његове Богом храниме епархије, којом је био одређен дан за обдржавање парастоса великоме добротвору и митроносу Георгију Николајевићу, заиста је праву жељу свештенства и народа потакнуо, која је и овом приликом показала: колико свештенство, а колико народ љубљаше свог никад не прежаљеног архипастира и великог добротвора ерпско-православног народа. Само ћу да наведем овај примјер: у недѣљу 2. фебруара дотични служећи свештеник огласи са св. двери, да ће се у прву идућу недѣљу т. ј. 9. фебруара обдржавати парастос за спомен блажено-упокојеног митрополита Георгија Николајевића, и од тог истог часа свако жељно ичекиваше тај одређени дан да буде присутан овоме спомѣну, да покаже своју синовљу љубав и тугу за својим никад не прежаљеним архипастиром.

У одређени дан т. ј. у недѣљу 9. фебруара отпочета је служба Божија тачно у 7 сати из јутра, а свршена је око 10 сати прије подне. Парастос је држат одмах иза заамвоше молитве. При парастосу чинодјѣјетвовала су двојица свештеника: М. Поповиѣ, парох рогатички и А. Косовиѣ, парох живаљевско-годињиѣски Црква је била пуна народа, које из вароши, а које из села, те човјек посматрајући не би рекао, да је тај дан недѣља, него неки велики годишњи

празник. На дан прије тога, мјесени парох јавио је у овдашњу котарску област ради присуности гг. чиновника, на што се овдашњи котарски предстојник поглавити гоесп. Бабини ки уердно одазвао и сјутра дан у одређено вријеме, кад се имао обавити парастос, са свима гг. чиновницима присутан био, на чему нека му је највећа благодарност од стране овомјесног свештенства црквене општине и ерпско-православног народа изречена, који својом присутности ову општу тугу и жалост увеличаше, тѣ тако на најдостојнији начин овомјесни ерпско-православни народ одаде пошљедну пошту и почаст свом великом црквеном добротвору и митроносу Георгију Николајевићу, коме нека је вјечан спомен у народу и свештенству докле траје сунца и мјесеца. На парастосу држао јеговор овомјесни парох М. Поповиѣ, у коме је у кратким потезима истакуо велика дјѣла блажено-упоко митрополита Георгија Николајевића коа књижевника, добротвора и великога поборника цркве ерпско-православне, којима је вјечито задуживо народ Богом чуване епархије дабробосанске, помоливши се оцу небесном, да би и нас умудрио и укријенио, да узмогнемо примјером великога добротвора и митроноса слѣдовати, св. вјеру и цркву православну љубити, своју ерпску народност чувати и добра дјѣла чинити.

Хади је. Обично се вели: „Послије кише биће и сунца“ и „Иза жалости биће и радости“, те као и свагда тако и овог пута, ова непобитна аксиома очевидно се је показала. Исти дан, кад је обдржаван парастос блажено-упокојеном митрополиту Георгију Николајевићу, у срцу и у души сваког православног Србина ко-

мешала се је жалост са радости и, обратно, радост са жалост, јер исти дан овомјесни српско-православни народ доживио је и очевидац био такве радости, односно свечаности, за какву нико не памти, нити ико зна приповиједати, да је икад из овог мјеста било хаџија православних Срба, премда Мухамеданаца има скоро сваке године.

Да би ову свечаност потанко поштованим читаоцима врло цијењеног листа „Бос-Херц. Источника“ описао, требао би дуго времена писати, а и велики простор листа закрчити, то ћу се постарати, да у најкраћим потезима ову нашу општу радост вјерно и истинито опишем.

Још лањске године, како се сјећам, око Савин-дана, овдашњи грађанин Периша Одовић, сада Хаџи Периша, негдје у веселом друштву изрекне се, да жели и да хоће најдуже кроз годину дана ићи на хабу. Ову његову ријеч, свијет ко свијет, узме претресати. Неки веле: „Хоће!“ Други веле: „Не ће!“ а ово све дође до знања Хаџи Периши, те ти он лицем на лањске зимске задушнице дође у цркву, да по обреду св. матере цркве читулу прочита, свијеће запали за упокојене, а уједно да у св. храму своју ријеч потврди и завјет Богу даде, да би се свијет окануо даљег нагађања. Што је смислио то је и учинио. Одмах иза причасна иза малих сјеверних двери позове дотичног служећег свештеника, те га замоли, да његову најеру са св. двери огласи народу, на што му овај одмах жељу испуни. Чим је овај оглас у цркви учињен, одмах се јави још један вриједан домаћин и честит Србин из села Бранковића Живко Недић, сада Хаџи Живко, да и он жели и да хоће ићи на хабу. Тако се ова двојица православних Срба завјерише и Богу објет учинише, а ове године лицем на 9. фебруара свој завјет испунише на нашу општу радост и весеље.

У недјељу 9. фебруара о. г. обадвојица дођоше у цркву. поклонише се и цјеливаше св. икону на сред цркве; то исто учинише пред пред пријестолним св. иконама и стадоше упоредо с десне стране до недомак владине стола. Ту се скрушеним срцем молише Свемогућему Богу за свој сретан пут, а дотични служећи свештеник, чинио им је у три пута и тешественоје молебствије (из додатног требника) на ектенијама св. литурђије.

Послије парастоса, који је обављен, као што реком, иза амвоне молитве, кренула је свечана литија са свим оним присутним народом, да испрати хаџије, те је иста поход учинила до изван града, гдје се нова цеста од старе раставља.

Литија је ишла овијем редом: прво је ишла илитија (барјак), а за овим школка дјеца, двоје и двоје, ученици и ученице нар. основне школе са гг. учитељима, за школкам дјецом ишла су у стихаре обучена дјеца с кретом, чирацима и рипидама, а за овима двојица свештеника такођер обучени у црквено одјејаније, а за њима двојица хаџија упоредо, а за овима гг. чиновници, јер споменуто господа, пошто су присутни били парастосу, и овом приликом показаше од своје стране почаст и ступише у ред литије, те су тако до војни касарни ишли, а ту се са хаџијама поздравеше и вратише се. За то века им је и овом приликом највећа хвала изречена. Упоредо са гг. чиновницима ишли су чланови орд. српско-православне црквене општине, а за овима остали грађани и сав присутни народ. За вријеме похода литије дјеца су пјевала тропар: „Христос воскрес“.

Управо украј нове цесте, гдје се раставља од старе, на чистој ливади литија је застала, окренувши се лицем истоку, а дотична два свештеника и на овом мјесту обавише путешественоје моленије, последије кога хаџије, добивши од свештентва благослов, изљубише се и опростише са свима присутнима, свој пут весело и радосно настаоше даље. Такођер и сви присутни остадоше у великом задовољству, желећи, да и у будућем времену ово мјесто буде кадро још кога православнога Србина овако свечано, на овај далеки и поножни пут испратити.

Преко двадесет коњаника било је, који су хаџије пратили на три сата даљине, а било је је неколико особа с колима, који су их и до у Сарајево пратили.

Вријеме је било тај дан врло угодно, а не би човјек реко, да је то зимски, него прави љетни дан.

Тако се и на овај начин извршила ова наша општа свечаност. Дај Боже, да се и у будуће оваке свечаности са оваком радости и одушевљењем народним пропраћају.

Рогатица, 1. марта 1897. Поп М. П.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Поучителноје слово.

Држао други дан Божића, год. 1896. у цркви санској **Јован О. Митровић**, свештеник козички.

Во или отца, и сына, и
кактог дхѣ.

Благочестиви хришћани!

Све што је Бог створио, т. ј. свака ствар, има од свога творца — Бога предјељени задатак. Међу живе створове божије долази, на првом мјесту, човјек, као разумно и по образу божијему створено и создано биће. Па као што ракох, да свака твар или створ божији, има свој предјељени задатак, и дужност своју, тако има свој задатак и дужност сваки човјек, — православни хришћани — србин.

За то сам и намјеран, да говорим с овог св. мјеста, о дужностима и задатку православног хришћанина — србина.

Задатак или дужност православног хришћанина — србина јест двојак: један задатак или дужност, сваки православни хришћанин има према Богу, као своме творцу; а други је задатак: како да се понаша према нашим ближњима — т. ј. другим људима, Побожни хришћани!

Задатак или дужност православног хришћанина србина, према своме творцу јест; да је човјек одан драгом Богу свим срцем и свом душом својом; да се човјек понаша онако, како му његов — божији св. закон налаже. Сам Бог у своме закону — даном човјеку, каже и заповиједа: да човјек има пред очима једнога свога тварца — Бога, и да га од свег срца и душе своје љуби. — Па, како не би човјек волио и хвалпо свога творца и сваки даном добротелца? — Та погледајмо овдје у овом св. храму, на гореће свијеће воштанице, како оне својим сјајом весело служе и хвале свога творца — Бога; „Влакоѣ дхѣни да хвалитъ Господа.“ —

Сад нам је јасно и појмљиво, драга браћо, да све што је живо, и што је Бог створио, треба да служи своме творцу — Богу. Па кад сви божији створови служе њему, у колико је више човјек дужан да служи и хвали свога творца — Бога, као разумно и најсавршеније створење његово, создано и створено по образу и подобију његову.

Ох, има ли тај, који забо, авља и незна да је у њему образ и подобие божије? — Има ли

тај, који незна у чему се састоји образ и подобие божије? —

Образ и подобие божије, састоји се, брате хришћанине и србине православни, у души твојој, коју ти је драги Бог дао; за то чувај се, да своју душу не огријешим и не окаљаш, сујетама људским и свима другим неваљалствима, која су данас уродиле, те због наших неваљалстава и и патимо често овде на земљи; те не молимо се ни драгом Богу како треба: него шта више, многи и рођу на њега, и кажу у неким тешким приликама, да ни „Бог неће право“, кад нас снаће овдје на земљи каква невоља или сиромаштво; једном ријечју сва неваљалства и гријехови наши воде нас и у овом земаљском, и у загробном животу у понор вјечне пропасти; па онда нам је крив свак, па ни „Бог неће право“! А то ми несијемо тако мислити и говорити, него треба да знамо, да су то последице, од наших дјела и недјела, која овде на земљи чинимо. Бог је свезнајући, од њега се не може ништа сакрити; он је најправеднији судија. За то „добро ради, добро ће ти и бити, а зло ради, такође зло ће ти и бити“; јер тако божеје правосуђе налаже, а и апостол јасно учи, говорећи: „Кійждо кою издѣ приимтъ по коюмѣ грѣдѣ.“

Да је заиста драги Бог велики човјекољубац то нам се сваки час освједочава, јер све што је у нашим рукама и у нашој власти, то нам је све од њега. Он нас ствара; он нам даје живот и здравље. А то нам и св. пиемо потврђује говорећи: „Тако ко козлѣки Богъ миръ: ако и ѣши коюго ѣдинороднаго дѣла ѣтътъ. Исти његов једино родни син, а наш спаситељ, дошао је на земљу и поништио оков, у коме је до његова доласка и рођења стењао цео род људски; он је својим божанским и очинским промислом ослободио нас од окова — првородног гријеха. Својом смрћу на крсту Исусе Христосе, искупио и ослободио нас је од вјечне пропасти. Зо вријеме свога багљења на земљи наш спаситељ Христосе, развијетлио је човјечији помрачени разум; својом науком уздигао је човјека на степен разумног бића; т. ј. учио је људе шта треба чинити, и како се треба владати. То је све чинио велики човјеко

Љубац — Бог, да би нас сачувао на путу истине и правде; то нам потврђују Христове оне ријечи, гдје каже он сам: „Азъ дѣшъ моѣ полагаю за оцѣ.“

Его драги Хришћани и браћо, у кратким цртама у неколико наведох вам добротина и дарове, које од драгог Бога добијамо, а има их још небројено. Па како онда ми можемо и смијемо ономе, који нам сва добра чини, бити не благодарни? — Зар њему се не молити уредно и срдечно? — Зар његов св. закон не поштовати, и по њему се не управљати? — Та то би било грозно и страшно и помислити, а камоли стварно у дјело приводити; т. ј. оно чинити, што Бог и његов св. закон не одобрава.

Та како би ми као разумна бића, смјели бити немарљиви на спрам своје хришћанске дужности, на спрам овог св. мјеста — цркве, гдје се свагда спомиње св. име оног великог нашег добротинитеља — Бога?

Какви смо ми, ако занемаримо нашу хришћанску дужност? — И шта налаже нама, наша хришћанска дужност? — Наша хришћанска дужност налаже: да ми редовно долазимо у нашу свету цркву, и да у њој — у цркви приносимо топле и искрене молитве драгом Богу; као свом свагдашњем старатељу, и чувару од сваког зла, биједа и невоља, које нас овдје на земљи често налазе.

А ако неби то ми чинили, т. ј. ако се неби Богу молили онако, како треба, и ако се неби другима хришћанским дужностима одазивали; — ми би смо онда дошли до најнижега степена, гдје човјек престаје бити човјеком, јер такав човјек поништи у себи клицу божанственог духа; лицу човјечности, и постаје раван безсловесној животињи; постаје раван њиви, која је обрасла у трње и коров, те постоји, а без да какве користи доноси.

За то, драга браћо, треба да ту клицу божанственог духа и човјечности марљиво његујемо у својој души и срцу, да не допустимо да и наша душа буде поражена са дивљим коровом — грјехом. А да би ту клицу божанственог духа сачували, потребно је, као што рекох, долазити у храм божији, — у дом молитве, ту слушати св. науку Христа спаситеља; њом напјати нашу душу и срце; потребно је још чинити добра, писменита и Богу угодна дјела, која се

могу рачунати, као неопходно потребни украс наше душе.

То вам рекох укратко, драги Хришћани, о дужности нашој према драгом Богу; а сад да рекнем коју о дужности према ближњему свом; — свакоме човјеку; а то нам је јасно, кад знамо божју заповијед, која каже: „да љубимо ближњег свог, као самог себе.“ Ова љубав наша према ближњима може се показати и учинити на разне начине.

Ми треба да знамо, да смо ми — сви — људи на земљи, браћа, пошто нас је Бог створио свију, па кад смо дјеца једног оца небеског, онда смо и дужни један другом, као браћа, да помогнемо, па било то морално, — савјетом и поуком, — или материјално, дужни смо један другом помагати, онде гдје је потребна наша помоћ. Једном ријечју, ми смо обвезни и дужни свагда један другом помагати; јер ако ми будемо један другом помагати и Бог ће нама; а ми без његове помоћи не можело ни једнога часа опстати овдје на земљи.

Ми све што имамо у нашим рукама, то ми треба да сматрамо као дар божији, т. ј. наш иметак да не пожалимо жртвовати, бар онолико, колико се може, на добре, писмените и корисне цијељи. — Као што сам напријед напоменуо, потребно је човјеку да се вјежба у чинињу и извршивању добрих, племенити и Богу угодни хришћанских дјела; која нам могу послужити, на спа ење душевно у загробном — вјечном животу. А хришћанска добра дјела јесу она, која се слажу са еванђелском науком; па ни сама вјера, нема своје важности, ако нема добрих дјела, јер апостол Јаков каже: „ѣкоже тѣло кѣзъ дѣхѣ мѣртко ѣтъ, тако кѣра кѣзъ дѣлѣ мѣртка ѣтъ.“

За то, драга браћо, не заборавте да сте људи, да сте божији најсавршенији створови, те одазивајте се својој човјечанској, хришћанској и ерској дужности, прама св. цркви и вјери праславној; грађанским — држављанским обвезама и дужностима, које су вам од Бога опредјељене. Ондје гдје нисте позвани, не мојте се мијешати; за то су на земљи постављене и Богом одређене власти, те човјек не треба да сам себе бламира, у на вјери мислећи, ја ћу ово учинити и постићи оно што ми је воља. Даклен не треба се никад у туђе пазлове мијешати. Најпаметније је да

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

човјек сваки свој посао гледа; јер Бог како је год створио сваког човјека засебно, тако је одредио и да се сваки човјек креће засебно изувешипредпостављене власти, које су Богом дане.

Једино као што рекох, имајте у виду вашу дужност, ваш посао, коме сте позвани да одговарате и удовољавате.

Почетак зидања српско-православне цркве у парохији крњеушкој протопрезвитерата петровачког 25. августа 1896.

Парохијани крњеушки још прије прошлог устанка и баш у оно доба кад се није смјело ни оно што је своје сопствено, казати да је његово, и кад особито у овој околици у крајини љутој — у „крајини крвавој хаљини“, како је народ називаше — није смјело нити могло узети ни један комадић земље, да буде својина којег ербина православне вјере (пред устанак прије на неколике године већ су поједини почели по који комадић узимати) а још мање да би се за цркву узети могло), и баш у то вријеме 1869. ови вриједни парохијани са својим свештеником г. Јованом Грбићем, узеше један комадић земље са једном кућом на истој, која је уз устанак изгорела.

По окупацији чим се народ под окриљем Његовог Величанства нашега премилостивог монарха Франца Јосифа I. поврати на своја згришта, парохијапи крњеушки, и ако великим напором и трудом, јер тада неимађаху теглеће марве, на којој би се потребита јапија привући могла, мораше брвна и други нужни материјал на својим раменима доносити, те тако од слабог материјала на свом сопственом земљишту — ношто су уз горњи комадић узели и саставили толико земље, да је довољно имају, како за цркву тако и за парохов стан са потребитом башчом, па и неколико још да могу с временом подигнути коју кућу са башчама за издавање под кирију — подигоше једну кућу, која им је неко вријеме за школу а подједно и за богомољу служила.

Видећи да ова зграда не може одговарати, нити да је способна ни пристојна, да се у њој св. безкрвна жртва Христу спаситељу приноси, због чега намисле да себи дом божији — дсм

Па ако тако будете радили, и Бог ће вам у сваком вашем поштеној раду и предузећу помагати, те ћете као православни хришћани и ерби, свијетла и поштена образа и спокојне душе пред Богом и осталим свијетом бити. Уживаћете добре плодове нашег племенитога и доброга живота и овога и онога свијета. — Амин.

молитвени од тврдог материјала подигну. Но при тому знајући, да то није лак посао, и да се за таково предузеће претходно и по издавном припремити треба; због чега међусобно разрежу и покупе нешто новаца, коју своту дадну у штедионицу у Сарајеву на сачување, а богме да би им што и добити било, док се они што боље припреме за зидање своје цркве.

Тако прошле 1895. године запале кречану и добију потребити креч, а прољетом прибаве и привезу на мјесто — камен и пјесак.

Кад су материјал почели за зидање прибављати, они потраже односно замоле и дозволу од високе земаљске владе, како за бесплатну дрвенину тако и за дозволу к' подизању цркве, што им високоиста милостиво подјелити благоизволи.

По дочењу дозволе од високе земаљске владе, одбор крњеушке цркве обрати се преко дотичног протопрезвитората на високопречасну српско-православну АЕ. М. Конзисторију у Сарајеву, такође за дозволу да се црква може почети зидати. Но пошто са сирћу нашега нигда незаборављенога доброга АЕ. и М. Николајевића би столица митрополитска упражњена, то и одбор би одбијен су тим, да има чекати са зидањем цркве до наименовања новог митрополита и, тек по устоличењу овога, да се по ново за споменуту дозволу са молбом обратити имају.

Дотични надзиратељ протопрезвитервта, видећи, да ће народ потпуно охладњети на спрема подизања цркве у Крњеуши, и да ће послје много теже ићи, ако се зидање одгоди до наименовања новог митрополита, због тога се поново обрати са молбом на високопречасну Конзисторију

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

подједно истакнувши посљедице са тешкоћама, које се избјећи не могу, ак. се још овога љета црква почела правити неби. На које високоцета одговорити благоизволи да надзиратељ може отићи и осветити почетак зидања цркве уз мало водо освећење — фармално освећење темеља црквеног шљедоваће тек по устоличењу митрополита — и тако да се зидање отпочети може.

По пријему овога високог ријешења надзиратељ обрати се мјесном славном котарском уреду који одреди лицитацију зидања цркве крњеушке, које изврши на 13. августа о. г. а освећење би одређено на 25. истог.

Пошто између парохијана крњеушких бијаше неки неспоразум у погледу мјеста за подизање цркве, па још на 28. јула, о. г., пошто је поглавити господин престојник Матасовић имао тај дан и због других службених послова у Крњеушу поћи, те тај дан одредио да може и мјесто за цркву изабрати, због чега се и надзиратељ са истим у Крњеушу упути, гђе су у присуству одбора и представника селских одредили мјесто за будућу цркву, на које сви добровољно и без приговора пристану, и тако неспоразум и раздор, који је завладао био угину са свим, а слога и договор по ново завлада.

Жељно очекивани 25. августа, који је од протопрезвитерског уреда подручном свештенству а преко овога и народу званично објављен, освану, и народ поче долазити да учествује овој ријеткој за цркву и српско православно народ врло значајну свечаност.

Тај дан у 10 сати почета је св. литурђија, коју је извршио К. Новаковић са свештеником Никодимом Новаковићем, на којој су одговорили парох вођенички Д. Ђуркус и Д. Прошић.

По свршетку св. литурђије, пошто је надзиратељ још под бр. 1913 ех 891 добио си архијерејским благословом дозволу конзистеријалну осветио је звоно црквено, које су парохијани крњеушки још у 1891. год. добили.

По изршеном освећењу звона, свештенство са народом уз судјеловање поглавитог господина Матасовића предстојника кренуло се је на мјесто (3—4 стотине корачаја удаљено) гдје је ров ископан и приурговљен био. Овђе је извршено мало водо-освећење, на којем је надзиратељ изговорио поучну бесједу, у којој је растумачио

значај састанка, као и значај цркве, поучивши народ и позвавши га на оданост на спрема св. матере цркве, српско-православне вјере и народности српске а на вјерност и лојалност према Његовом ц. и кр. апостолском Величанству, као и на послушност на спрема предпостављених власти.

Послије говора шљедовало је шкопљење рова а послјије и народа.

Камен темељац у којем је усјечена рупа; поставит је тако, да се у исти може смјестити споменица, кад се изврши формално освећење темеља.

У 2 сата по подне био је свечан објед од одбора припређен, на којем је у своје вријеме надзиратељ Новаковић подигао здравицу за здравље и дуго живљење Његовог Величанства нашега премилостивога цара Франца Јосифа I., у истој истакнувши некадање патње народа и скривање истога по гудурама и пећинама, гдје су се топле молитве свемогућему уздизале и сравнивши прошлост са садашњости, кад је под окриљеи Његовог Величанства слободно подизати богомоље, слободно исповједање вјере и миле нам изродности српске и т. д.

Здравица је пропраћена са бурним клицањем: живило његово Величанство! кад се је стишао народни одушевљени усклик, отпјевата је химна.

Другу здравицу подигао је поглавити госп. Матасовић котарски предстојник за здравље српско-православног свештенства, који води повјерено му стадо путем среће и напретка, подједно препоручивши народу послушност на справ својих духовних пастира.

Здравица је пропраћена са: живили!, а по овој настало је уписивање добровољних прилога, кога се посла својевољно примио млади свештеник Никодим Новаковић.

Прилога пало је тај дан у новцу 140 фор. 45 новч., 50 ока шенице 3 овце и 1 коза.

Приложили су г. г. Савва Сурла, као кум при освећењу звона 50 фор. поглавити господин Матасовић котарски предстојник 10 фор. г. г. Новаковић надзиратељ, Фра Алфонзо Бралић, Јово Брацо и Вукадин Булаић по 5 фор.; Божо Воиновић 3 фор. Ђуркус парох вођенички, А Томшић котарски факмајстор, Г. О. бача факмајстор Нина Ватрењевић и Дане Скендер по 2 фор.

Давид Латинић нароч врточки, Д. Прошић свештеник из Смољане, Павле Чорак, Лазо Грбић, Јован Новаковић, Јуре Јурјевић, Сава Будишић, Раде Адамовић, Јован Новаковић, Миле Мрђа, Милош Ступар, Савва Крајиновић, Раде Личина, Зекан Драгић, Паја Новаковић, Жандар Соларевић, Пане Булаић. Тривун Мрђа, Никола Скендер, Спасе Обрадовић, Анђа Бановић, Марко Драгић, Иван Балан, Стојан Зорић, Перо Качар, Лазо Ђулибрк, Јуре Ерцег, и Давид Сурла по 1 фор.; Буран Ступар 60. новч. Тривун Сурла, Стеван Кввачевић, Савва Керкеч, Симо Адамовић, Вид Качар, Раде Качар, Блаже Стојановић, Јанко Ступар, Марко Ступар, Јован Обрадовић, Стеван Ђекић, Вујо Ковачевић, Дмитар Ватрешевић, Савва Драгић, Цвијо Бркљач, Мићо Даљевић, Јосо Кввачевић, Стојан Сантрач, Илија Зорић Перо Давишић, Миле Скендер. Дмитар Булаић, Бурађ Јевић, Мићо Гутеша, Јован Ковачевић. Вујо Лончар, Станиша Лончар, Јово Калембер, Бурађ Лончар, Милан Качар, Марта Качар и Јандрија Ђекић по 50 новч. Вид Морача 30 нч. Марко Ватреш, Петар Обрадовић, Тодор Ковачевић и Станиша Врањешевевић по 20 нч. Миле Крчмар 10 новч. Лазар Вучковић, Миле Карановић и Јовица Обрадовић по 1 овцу; Којо Остојић 1 овна; Спасо Сантрач 1 козу; Никола Драгишић, Бура Новаковић, Јуре Ђалић, Стеван Булаић и Илија Селаковић по 10 ока шенице.

Свима дароватељима нека преблаги и све-могући из своје простране благајне накнади а од одбора уредну хвалу овим изражену.

Парохијани крњеушки заслужују сваку похвалу, јер напреднуше све своје силе, да себи дом молитвени подигну још од намтивјека жељени.

Одбор црквени а на челу истог дотичним им парох господин Јован Грдић заиста заслужује сваку похвалу, дочим нити пожалише времена, ни труда, па разумије се ни материјалне при-помоћи, само да се већ једном почне правити међу њима црква православна.

Да је свечаност ова овако лијепо испала, много је допринео поглавити господин Матасовић са својим присуством, којем нека је овим уз признаталност и срдачно хвала изречена.

Мјесни жандарски факмајстор т. ј. крњеушки господић Ољача, трудио се и радио, да у колико му њихов положај дозвољава, да свечаност што љепша буде, што је и успио, а и његова супруга такође не пожали труда око ручка, да овај гостима што укуснији буде, на чему им лијепо захвалујем.

Споменути госп. Ољача, био је на пошти у М. Римњу кад се је тамо парохијални стан правио, којом је приликом он доста труда и заузимања уложио да се споменути стан што прије подигне и уредије доврши, за које му овим овом приликом изречем тогду захвалност, а при тому не губим наде, да ће се онаковим истим пожртвовањем заузети и при градњи цркве крњеушке, те су тим признаталност народну заслужити, а преблаги ће му за исто његове труде наградити.

По обједу и уписивању прилога настало је право народно весеље уз пјевање и играње веселе ербадије.

Наши, којима бијаше подаље кући мора досмо раније поћи, понесавши са собом лијепо успомену на овај ријетки свечани дан.

Црква је већ озидана и биће што скорје покривена а звоник ће се тек пдућег љета задати.

Ј. Петровцу октобра 1896.

Н.

Годишњи парастос

блажено-упокојеном митрополиту дабро босанском Ђорђу Николајевићу, великом српском народном добротвору, — држан у Бос. Петровцу.

Дана 9 фебруара о. г. бијаше и у нашем Петровцу заказано обдржавање парастоса великоме српском добротвору, као и добротвору овдашње српске школе, блажено-упокојеном митрополиту Николајевићу, чија је света десница примијела многе и огромне жртве на олтар среће свога

сиромашног српског народа, који ће му сачувати дичан спомен у дубини срца и душе своје. те га и потомству у аманет остављати.

На одређени дан бијаше се скупило мноштво народа у цркву . . . Све ти је то похитало са ванједном побожношћу и тугом на лицу у свети

храм, да одстоји годишњи помен неумрломе добротвору.

Од чиновништва виђесмо, поред котарског предстојника, још двојицу тројицу и то католика од Срба (којих ваљада имаде 7—8), на жалост, не бијаше ни једнога. А како нам то још теже пада кад су између њих: *тројица* рођени Босанци. Јадна појава, али и истинита! . . .

При концу летурђије отпочет је парастос, којом је приликом преч. госп. Коста В. Новаковић, овдашњи парох и надзиратељ држао врло лијеп говор, у коме је доста опширно оцртао живот и рад великога покојника; и који ево у цјелини доносимо.

Као увод у свој говор прочитао је преч. г. Новаковић пјесмицу Богд. Р. Милановића, која је написана нарочито за овај дан, и коју такођер донесосмо уз овај опис.

„Већ година дана ево, од кад Српство лије сузе,
Од како нам вјечно небо добротвора врла узе;
Од кад очи навјек склопи „Други срп. св. Сава,
Од како му свето тјело у хладноме гробу спава.
— Одлећела душа Богу, живот му се угаси,
Али спомен славан, дичан, у роду га оживио . . .
И живиће спомен дичан, док са неба сунце сија,
Потомствоће спомињати свога врлог Георгија!

Поштовани зборе!

„Већ пројури пуна година дана од онога часа, када се угаси једна звијезда на српскоме небу, која својим сјајним — топлим зрацима обасипаше мили наш народ српски,“ од онога тужнога часа, у који неумитна смрт отрже између нас нашега доброга архипастира и добротвора, старца Ђорђа Николајевића

Па баш данас, као на дан годишњице од тјелесне његове смрти, ево нас по дужности својој и шљедујући позиву Високе Духовне Власти састасмо се у овом св. храму, да топле молитве — из наших захвалних срдаца — управимо пред пријесто свевишњег за блажени покој душе Архиепископа Николајевића!

Цио српски народ, а нарочито синови поносе Босне дуго и дуго имаће пред очима слику личног старца и добротвора, који је знао своје име сјајнијем дјелима у народу овјековјечити . . .

Он је својим трудом, радом и штедњом учинио и задужио нас толико, да га се морамо,

не само ми, него и наши потомци са особитим пијететом сјећати и вјечито му захвални бити.

Данас, као на дан годишњице његове, да Вам — у успомену његову вјерно описујем: које он био, шта је све радио и урадио, и колико је он задужио свој мили народ српски — то би заиста лијепо и корисно било, јер су сва његова дјела бого-угодна; а као из таквих требали би и ми да се поучимо, те да се и сами привиковамо таковим дјелима, — али то би ме далеко, одвећ далеко одвело; тако, да то ни простор времена не дозвољава, а при тому баш и кад би било времена — ипак неби у стању био то учинити, јер набрајата сва она добра и корисна дјела, која су и многобројна и величајна — осјећам се неспособним.

Та да имам и највишу способност и дар говора, опет неби имао ријечи, да у оним бојама оцртам његова дјела и добротинства за народ српски учињена — у каквим би то требало . . .

Али поред свега тога, ипак немогу пропуштити, да годишња успомена нашег дичног архиепископа и добротвора онако прође, него ћу да Вам бар, у колико ми то моје силе доцпуштају, коју о његову животу и сјајним дјелима, ма и летимично прозборим.

Ђорђе Николајевић родио се 20. априла 1807. год. у селу Јаску, у фрушкој гори, гђе је и свршио основне науке, те отишао у Митровицу и свршио ц. кр. њемачке школе, иза тога је отишао у Карловце, те ту са најбољим успјехом доврши гимназију и богословију. Поселије свршених гимназијских и богословских наука оде у Ириш за учитеља, одакле — чезнући за вишим образовањем и науком — оде у Пешту, у којој буде примљен у прво годиште филозофије.

Тадањи митрополит Стратимировић, познатији онда нужду и оскудицу — у Далмацији — у учитељству, облети и, најпослије склопи младог Николајевића да се прими поново учитељства, те га као таква и пошаље у Дубровник, гдје приеписје 20. децембра, 1830. год.

Николајевић, по свом доласку у Дубровник, кроз мало времена ожени се са Екстарином Берберовић из Морина у Босни; а тадањи га владика далматински Јосиф Рајачић 5. маја 1833. године зајакони, а на Спасов-дан пак исте године произведе га у чин презвитера у Шибенику. За

пароха Дубровачког буде намјештен 11. новембра 1833. године.

Пошто се је Николајевић свагда трудио и радио о добру свога народа и тачно испуњавао своје свештеничке дужности, што су му и претпостављене власти признавале, и због тога га далматински владика Јеротеј Мутибарић произведе за протопресвитера дубровачког 28. априла 1843. године.

У то доба појавио се је на обзору српске књижевности у Далмацији Др. Божидар Петрановић, који је настојао и радио највише о тому, да народ српски у Далмацији не уноси међу своје обичаје — туђе, и да не квари са туђинштином свој лијепи српски говор. У овоме послу бијаше му наш Николајевић десна рука, и управо они постадоше: „два тијела а једна душа.“ Па, као такови, издавали су „Срп. далмат. магазин“, ту ријетку књигу, у којој су многи историјски споменици од пропасти сачувани, а многи народни обичаји и умотворине свијету на видик изнешени. Ова је књига очевидни доказ, да се је и онда поврх све туђинске навале Србин Србином осјећао.

Течајем 1850. год. љута стријела неумитне смрти простријели његово родитељско срце, јер у непуна четири мјесеца умрије му јединац син Чедомиљ и јединица кћер Софија. Мало доцније умре му и супруга у Задру, те он остаде сам самцит, као дрво окресано; али ипак жалост га у његовом раду ни најмање не помете, него још више рађаше о добру свога народа, који му сва брига бијаше.

Исте године, он бијаше први — између далматинских и прав. и римокат. свештеника — обдарен златним крестом Франц-Јосифова реда за заслуге, а од руског цара Николе добије на поклон претен у брилијантима за књижевне заслуге.

Да је и у Далмацији, као што је послје у Босни, потпуно повјерење и љубав народну уживао, види се од туда, што га 1852 године, приликом путовања Његовог Величанства кроз Хрватску народ послао, као свог изасланика

на Ријеку, да пред Његово Величанство по низно изјави вјерност и приврженост славних Дубровчана.

Тако га 1853. године опет изашаљу у Беч пред цара, да му од стране истих изјави радост, што је избјегао опасности, који му је са смрти пријетила, кад оно неки покушаше да га убију.

Николајевић је провео 28 година у Дубровнику, те у априлу 1858. године оде са свим у Задар за професора богословије, али у 1860. год. — пошто се успостави срп.-прав. Конзисторија у Задру — чему је и он много допринио, — те одма буде наименован конзисторијалним протопрезвитером.

Као прота конзисторијални, више је пута заступао мјесто професора у богословији, а једном је 2 године без прекида ту службу вршио.

Уз исто Њег. Величанство именује га чланом Високог ц. и кр. покраинског школског Савјета у Задру 27. XII. 1873., а намјесник далматински Јовановић, по наредби високог министарства боготства и просвјете, изјавио му је захвалност и признање за његов рад у школском вијећу.

Николајевић је у први одбор „Матице Далматинске“ уљега одмах 1862. године као подпредседник, и то у књижевном одејеку.

Градоначелништво задарско 1865. године изјавило му је писмено своју захвалност, што је на молбу истог саставио пјесму приликом светковања 50 година службе барона Лазара Мамуле, далматинског намјесника, која је ћирилицом била печатана.

Николајевић се је, са још неколицинои свештеника далматинских, заузимао и својеки радио — као што је и послје у Сарајеву — да се у Далмацији оснује заклада за свештеничке удовице и сирочад, у чему је и успио. Одмах у првој одборској сједници 16./XI. 1861 год. буде он једногласно изабран за подпредседника, пошто је по правилу исте закладе председник дијецезални владика. (Свршиће се).

Разно.

Покладе часног поста у Сарајеву. У старој сарајевској цркви служи се редовно сваки дан вечерња и јутрења са Литургијом. Варошани и околни селски свијет посјеђава цркву свима ве-

ликим празницима, а особито уз пост часни у великом броју. На покладе у вече, обично се служи свечана вечерња, на коју је и ове године дошао многи свијет варошки, да се Богу помоли и да

један другом опрости уврједу, као што нам то и св. еванђеље заповиједа. Колико је ово лијеп хришћански обичај, у толико је и свечан, а особи то је дирљив приказ, кад се после вечерње свијет почне љубити и праштати. Његово Високопреосвештенство АЕ и Митрополит наш *госп. Николај*, изволио је својим присуством увеличати св. чин вечерњих молитава. На свршетку је прочитао молитве „кѣ начати пога катѣа четрдцатници“ поучио људе вјери и лијепом владању, а одмах затијем настало је „мољзани“. Н. В. Госп. Митрополит љубио се са свештенством на амвону, а после је стао је у свој архијерејски престо, те му је народ приступао десници и часном крсту. Ту се увијек може видети, како се свештенство грли и цјелива, како поједине у „вражди“ стојеће особе приступају једни другима и моле опроштај за нанешене увреде — Ово је у истини лијеп стари хришћански обичај, који би се могао по свима нашим црквама увести.

У неђељу православија, служило је Његово Високопреосвештенство свечану службу архијерејску, на којој је одговарало овдашње срп. прав. црквено пјевачко друштво „Слога.“ На литургији рукоположен је у чин презвитера свршени рељевски богослов Рувим Бубњевић. По свршетку св. службе узело је Његово Високопреосвештенство часни путир у своје руке и опоменуло људе на пристојно приступање животворној чаши тијела и крви Христове, извољело је собом причестити све, који су за св. причест достојни били. Осим овијех и осталих неђељних дана, црква се многобројно посјећује: у петак ѓ. неђеље поста, кад се најсвечаније обавља „акат ист Богородичан“, онда у неђељу цвјетну, понеђељак и уторак кад се свршује светојно бденије, на вел. Четвртак на читању страчних евангелија, а особито на вел. Петак на вечерњи, кад се износи и у гроб полаже Плашчаница. У новој цркви, која и ако је простором велика, ипак буде таква стиска, да свештеници, једва обносе плашчаницу, испод које се народ провлачи. Иновјерци и странци радо гледају тај св. чин. У опште узевши, сарајевске се цркве добро посјећују, јер их је и данас виши број које можемо назвати побожним. Стару цркву походи тежачки свијет, еснаф и сви, који спадају у т. зв. нижи и средњи сталеж, дочим у попу долазе све школе, војска, странци и богатије

сарајевске породице. — Ово напоменуемо зато да се зна, па да се на марљиво похађање својих црква угледају и други неки варошани, који дозвољавају, да им свештеник буде и служител ђ олтара божијег, и црквени послужитељ, пјевчика и звонар. *Тешко нама, ако још и цркви својој леђа окренемо!*

Српско православно црквено пјевачко друштво „Слога“, давало је овде 22. фебруара т. г. љ друштвеним просторијама сијело са игранком Улаз за чланове и њихове породице био је бесплатан. На сијелу су отпјевате 3 пјесме, 1 декламација и цјевато је уз гусле. Игранка је трајала до зоре.

Дар. Зисока земаљска влада за Босну и Херцеговину даровала је ових дана заводној цркви српско-православног богословског училишта у Рељеву многе црквене утвари и књиге, и то: 3 потпуна свештеничка одјејанија и 1 ђаконски стихар са ораром и нарукавицама, све од врло fine материје; 2 индигитје (застори) на св. трапезу, једна од свилене, а друга од вунене тканине, са позлаћеним шеритом и ресама; 3 завјесе на двери, такођер од fine материје; 2 путира позлаћена са прибором: 2 дискоса, 3 звјездице, 1 копље и 1 кашпичицу; 4 кандила од кине сребра; 12 мјесечних минеја; 3 часловца; 2 псалтира; 2 ирмолооије; 2 србљака; 1 триод песни, 1 триод цвјетни (пентикостар) и 1 требник.

Распуштена општина. Дана 25. фебруара о. г. власт је распустила досадашњи одбор српско-православне црквено-школске општине сарајевске, коме је истекао мандат у мјесецу јануару, а нови одбор није скупштином изабран, јер скупштину не сазваше с тога, што власт хоће, да се та у присуству владиног повјереника држи. Управа општинских послова и руковање црквеним иметком повјерена је госп. *Петри Т. Петровићу*, повјеренику владином, коме су одмах предани сви списи, рачуни, књиге и благајна општинска. Тијем чином престало је свако право дотадашњег одбора мијешати се у црквене послове.

Одликовање. Њег. Високопреосвештенство рашко-призренски митрополит госп. *Дионисије* одликовач је султановим орденом Османлије III степена (о врату). Урдено честитамо!

Дар граду Сарајеву. Њег. Преузвишеност министар Вен. пл. Калај даровао је градском

поглаварству пругу трамвајску, која води од првостолне римо-католичке цркве до колодвора. Осим тога поклоњен је градској опћини сав приход трамваја од 1895. и 1896. год. у износу од 70.000 фор. Диста знатан поклон!

Наредбе и расписи архијерејских власти, сабора у духовних судова. Саборско ријешење од 8. октобра 1896., бр. 81, о скидању камилавки при богослужењу у цркви, гласи: Свештеници, који су одликовани камилавкама, скидају ове: при цјеливању иконе и св. пријестола. На вечерњи: на входу и при читању молитве на дитији „Господи Исуса Христа Боже наш, благослови“ и т. д. На јутрењи: при читању Еванђеља, Честњејшују и Возбраној. На часовима: при читању св. Еванђеља и Достојно. На литургији: на благословено царство, малом входу, при читању св. Еванђеља, на великом входу, на примите јадите, па све до во первих; на оче наш, вонмем свјатаја свјатих, на со страхом Божијим, па до возгласа: всегда није. Свештеник, који чинодјелује, има при вршењу богослужења, као и при свршавању св. тајана, бити гологлав. Одликовани свештеници при свечаностима и кад излазе пред владоца, архијереја и кад чине званичне визите, имају бити под камилавком.

Нешто о женидби. Често се чује, како је је младим људима тешко себи изабрати сапутницу за живот. Инглези препоручују онима, који се намјеравају женити, да имају у виду слиједеће: Ко се жени из љубави, нека узме *жену*, ко ради новаца, нека узме *госпођу*, а ко из друштвених обзира, нека узме *даму*: Жена ће те љубити, госпођа пазити на те, а дама ће те трпити покрај себе. Жену имадеш за себе, госпођу за кућу и своје пријатеље, а даму за свијет и друштво. Жена ће се с тобом слагати, госпођа ће с тобом владати, а дама ће те надzirати. Кад оболиш, жена ће те пазити, госпођа посјетивати, а дама питати за твоје здравље. Жена ће твоја бригу с тобом дијелити, госпођа новац, а дама — дугове. Кад умреш, жена ће за тобом плакати, госпођа ће те жалити, а дама — обући црнину!

Мудре изреке. — Све што радиш, ради с разлогом; не трчи, ко мува у сурутку; „јер боље је умјети, него ли имати.“ — Слободно вријеме

употреби на своје образовање и усавршавање; јер „што више знаш, више и вриједиш“. — Ако ти је близу крчма, клони се ње, јер је она извор свију несрећа. — Сади сваке године дости воћака, и пажљиво их негуј, јер оне су украс твојему газдинству. — Храни се здравом храном, па ће ти и тијело бити здраво; и „у здраву тијелу и душа је здрава.“ — За сваки рад управљај се по пољопривриједном распореду, јер од њега бољег посјетника нема. — Старај се да ти је штала пространа, свијетла и вазда чиста, те да ти и марва буде чила и весела. — Вриједан радин с једне њиве два плода може скинути, н. пр. кад пожање жито, одмах засије кромпир или репу за стоку; јер „ко више уради, више и има“ — Рђаво газдовање, готово банкротство. — „Инокоштина — сиромаштина.“ „Задружна кућа, тече имућа.“ Ово нека ти је вазда на уму.

Ново људско племе у Азији. Руски и дански официри на свом научном путовању по суровим предјелима Средње Азије, нашли су досад непознато људско племе, које обожава ватру. Како ти људи, тако и животиње су им врло малешне. Људи су врло плашљиви. Непрестано се сељакају и крију по брдима; за новац не знају, а трговину воде с крзном (кожом). Мушки продају женскиње за 5, 6 волова или до 15 оваца. Имаду и своје свештенике, који по ноћи упале по једно велико дрво, па кад пламен сасвијем обузме дрво, онда се сви скупе око те ватре на молитву. У дану су сакривени на таква заклоњена мјеста, која само они познају.

Нега очију. Кад се дању пише, ваља се тако намјестити, да су прозори с лијеве стране, а сунчани зраци никако да не падају на хартију, на којој се пише. — У сумраку нити пиши — нити читај — нити ради какав ручни рад. — Кад се ради поред лампе, ова нека је с лијеве стране, али не даље од пола метра. Звоно на лампи нека је од мљечна стаклета. — Не треба радити уз жмиркаву свијетлост; не ваља читати кад лежиш или се на колима возиш. — Кад се пише, не ваља главу пружати. — Најбоље је црно мастило; учи се да што прије отпочнеш без линије писати. — Кад читаш, сједи просто наслони се леђима на наслоначу или скамију и држи књигу право пред очима у растојању око 35 центиметара. — Осјетиш ли умор у очима,

одма с послом престани, одмори се и гледај у даљину. Послије сваке болести, штеди очи и не напрежи их коју нећељу дана. — Падне ли ти у око какав трун, не тари око, него подигни горњу трепавицу и тако је мало придржи, дакле

трун не испане сам. Неће ли ти трун да испане, потражи лекара: — Добијеш ли болест у очима, или ако осјетити да ти вид слаби, потражи одмах лекара. Без лекарева савјета, не употребљавај наочаре нипошто.

Читуде.

Из Јерусалима 19. фебруара о. г. стигла је архимандриту Венијамину овде телеграфска депеша, која у српском преводу овако гласи:

„Блаженопочивши наш отац и патријарх јерусалимска **Герасим** позван је у вјечна небесна селенија. Свјатјејши синод сагласно изабрао је мене за привременог заступника патријархова, које је и висока порта признала и потврдила, и Бог да ме укријепи у предузетој служби на корист наше свете цркве и манастира.

Заступник:

† филиделфијски митрополит:

Дамјан.

На дан тога оглашења, звонило се у објема овдашњим црквама православним за покој душе блажењејшег патријарха јерусалимско-палестинског. *Вјечна памјатъ!*

Кузман Марјановић, свештеник дужачко-паланачки у протопрезвитерату Санског моста. Овај ријетки и омиљени служитељ олтара господњег испустио је своју старачну и племениту душу на дан 16. децембра 1896. год. у 86. години свога живота.

Кузман Марјановић рођен је 1810. год. на св. Врачеве Кузму и Дамјана од оца и свештеника Јакова и матере Анђелије. Све до смрти свога оца бавио се са пастирским животом. Након смрти свога оца рукоположио се је за свештеника овим изненадним случајем: год. 1843. дође заповијест од султана на везира босанског, да одраје из босанске крајине покупи оружје, да би већ у том крају кржаве Босне постао мир.

Везир је смишљао на који би начин лакше могао свршити то онда замашно дјело, и сјети се, те владици тадашњем рече: оће ли он за народ српски бити гарант, да ће сам оружје предати, но владика да би себ из тог шкринца извукао предложи везиру овај свој план: да све народне вође као свештенике и трговце позатвара, а народ ће се тога преплашити, и оружје врло

лако предати. Између тих вођа народних који су за свој српски род пали у тамницу, бјеше и поп Јаков, који је са осталима послат био у Сарајево. У том ходу јашући окован на осамарену коњу, а поред тога немилосрдно бијен будући од непријатеља крста, седми дан је у кршли сарајевској испустио своју мученичку душу. Покојник буде у старо сарајевско гробље сахрањен, ће му кости и данас почивају.

Бед попа Кузмана, поп Јован, бјеше такође народни мученик и бранитељ поћенога српства којега непријатељски ланци одведоше у заточене у Видим, ће му земни остатци и данас вјечни санак бораве.

Братак је простор у часопису овом, да се напомене старина и изведе родослов предака упокојеног оца Кузмана; једном речју, сад наступа већ 150. година, од како се у овој ријеткој моралом и побожношћу сачуваној породици свештенство васпитава и негује, при свему томе, што су им даљни потомци и предци њихови и на коље од непријатеља хришћанства патјепани били.

Василије Марјановић, свештеник у Аша нима, Милан Марјановић, свештеник у Санском Мосту, Вид Марјановић економ и старој у Паланци, то су синови старине Кузмана. Јован Марјановић, свештеник у Варешу, Светозар Марјановић, свршени биоградски богослов у Санском Мосту, Васо Марјановић, учитељ у Јањи, Јово Марјановић, приправник богословски у гимназији сарајевској; Ђуро Марјановић, приправник богословски у гимназији сарајевској; Лазар Марјановић, трговац у Бос. Крупи; Миле Марјановић, трговац у Бос. Крупи, то су унуци бившег упокојеног Кузме. Све своје синове и унук до последњег и задњег часа, блаженоупокојени је старац на школама о свом трошку издржавао. Наука му бијаше дакле највећи извор његове славе и поштовања, а особито чин све-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

штенички. „Унука видити као свештеника, била би ми сад највећа радост, онда неби жалио умријети, јер знам да ми у народу доста јака замјена остаје“. То би често пута, отац Кузмо пред својим синовима и унуцима говорио, и збиљам доживио је своју жељу, која би испуњена при рукоположењу унука Јована 1895. год.

Након себе оставио је у својој породици 4 свештеника, 23 унука и 20 праунучади све у приличном доброме материјалноме стању.

Послије смрти свога оца Јакова, Кузман се рукоположи у 1843. г. у својој и старој цркви од митрополита Игњатија.

Од тада па све до окупације, своју свештеничку дужност, вршио је свагда одушевљено, не презајући од заклетог душманина и непријатеља праћедовске вјере.

Промисао божиј хтјео је да у породици својој изгуби оно што му је најмилије, своју попадију (Мару) 1853. год., која му је лијени пород оставила.

На глас смрти доброг старин, и ријетка пастира елегао се сав народ његове и његових синова парохија. Колико је свај пастир одан и посвећен срцем и душом за цркву, и свој српски народ, најбоље се види из унапређења у народу онога, чега данашње свештенство у стању није имати.

У својој парохији оставио је двије цркве у размаку (једна од друге) 1 сат хода. Једну је начинио и осветио у 1894. год. од блаженоупокојеног добротвора и архиепископа Добробосанског Георгија.

При спроводу и упоцу покојника чинодјејствовали су надзиратељ Лазар Ђулибрк, и синови му Василије и Милан.

Тијело покојника сачувано је у породичном гробљу са десне стране храма Вознесенија Господњег у Лушцима.

При опијелу у цркви држао је говор његов син свештеник Милан, у коме је вјерним бојама оцртао живот и рад покојников, за паству своју, коју је он очински љубио и грлио, напоменуо је да не заборавае брзо доброг пастира, који је знао у најтежи времена сачувати са кретом у руди лијепу вјеру православну и народност српску у том крају, а млађем је параштају данас то све оставио и предао у аманет на чување, да га

они својим млађима тако, неповријеђено, опет имају уручити.

Надзиратељ Лазар Ђулибрк, над земним остатцима (на гробљу) покојника држао такође говор, у коме је истакао особите и риједке врлине упокојеног старца, које ће вјекovima очуване остати међу стадом његове подручне и свештеничке пастве.

Један од његових унука посвећује сјени „неумрлог дјелатеља винограда господњег“ — ову тужну ријеч, родбини и стаду бившему дуговремене и педесетогодишње и непромјењиве пастве.

Тужни зборе!

Дуговремени живот даје се од тога, но не свима људима као некојим, па запитајмо се, за што је важан и неоцењив земаљски живот? за то, што даје човјеку времену поправити се и потрудити за будући и вјечити живот! Честит је и неоцењив дуговремени живот, но не по броју дана, но по броју добрих спасоносних дјела и полезних трудова.

Честит је велим и неоцењив дуговремени живот, кад човјек поживи, тако, као што је поживио овај почивши и достоблажени свештеник Кузмо. Пуних мал не 90 љета живљање он. Та каквих биједа и невоља проживи многољетствије његово. Каквих ли преображаја доба свог непознаде он. Живот његов не бијаше дуговремен за то, да у њем што више зодовољство тјелу свом налази, него за то, да би побожно живио и што боље својим дуговременим животом стаду свом од користи био.

Познат вам је тужни зборе! цио живот овог достојног служитеља олтара Господњег. У 30 годни живота свога ступи он у овај свети чин, да продужи службу вишњем творцу, коју тогдје вршио његов отац Јаков. Бед старца Кузме поп Јован, такође бјеше свештеник и пастир стада Христово, који је опет тај свети чин нашљедио од предходника и праћедова својих, те тако видимо да пам овај стуб, већ одавно у средини својој свештенство његује, које и данас у милој нам покрајини своје огранке велељепно шири, и побожношћу се и ревнишћу одликује. Познати су вам, тужни зборе, данш ревниосне службе овога ријеткога пастира стада господњег. Познато вам је, како он на први позив вјернима

иде и своју дужност тачно обавља, не требајући све до посљедног конца свог замјеника и помоћника у служби својој.

Познати су вам осећаји, побожности, живљења и скромне молитве, које приношаше старина овај цијелога живота творцу своме. Јутра, вечера недјеље и празника од почетка жића свога, никад не пропусти свештеник овај без уредне Богу молитве.

Шта да говорим још о њему, код ви сами знате, како он при свакој својој невољи незаборавља биједне и сиромахе.

Знате како он до посљеднег свог издиханија љуби дом Господњи. Једном речју својим угледом и добрим примјером, предходио је он као добар пастир не саму стаду, него и свему сучременом својему свештенству.

Изгубисте стадо измеђ себе онога, кога сте вазда особито поштовали и као угодника због његовог достојног владања и ревновања, цијелога му живота уважавали.

Изгубисте стадо између себе оно, живо правило, које сте вазда са речју „Тако поп Кузман каже“ изражавали. А ви ожалошћени синови, унуци и прауници изгубисте из средине своје онај цвијет, Богом дан, и благословене вам породице, са којим сте се у тој убавој крајини поносити могли.

Погледајмо тужни зборе! како св. богмати црква поштује своје пастире кад они умиру, облачи их у све свештене одежде њихове, закопава их са особитим и торжанственим пјесмама. Видите ли дакле како она одаје поштоване усопшешу.

Посмотрите каковим покровом покрива његово лице, видите ли да је то св. покров, којим она обично покрива пречисто тјело и животворећу крв Господа нашега Исуса Христа.

Св. црква свагда почитује своје пастире, и свагда чува част њихову, а кроз то заповједа, вама чадам својим, да би и ви свагда поштовали пастире, не обзирућу се на њихове ситнице које им вишња благодат надокнађава са њених тешких и узвишених дјела. Као год што нам црква заповједа поштовати пастира, тако исто Бог заповједа дједи да поштују своје родитеље, те као год што Бог кроз родитеље даје дједи живот, и за поштовање родитеља, Бог им продужава живот, тако исто кроз пастире црквене спаситељ даје вјернима спасавајућу благодат своју.

Свако се лишава благодати Христове, који нема уважења према пастирима црквеним.

Господе! по љубави његовој и по жељи сродника његових и стада његова, назначи мјесто блаженог пребивања тјелу пастира свог, због дјела његових, а по љубави твојој безпредјелној и молитвама св. богоматере цркве, које она вазда усхићено узноси за служитеље олтара свог. упокоји душу тамо, гђе праведници почивају. Амин.

Поп Јован.

Борђе Зрнић, парох љубијски, у протопрезвитерату приједорском. Рођен је у селу Бистрици 18. маја 1853. Рукоположен је за ђакона и презвитера 16. и 19. фебруара 1875. од митрополита Антима у Сарајеву. Преминуо је 16. фебруара о. г. — Покој му души!

Сава Бјелановић, вишегодишњи уредник „Српског Гласа“ у Задру и саборски посланик преминуо је 3. марта о. г. у 46 години живота. За дугогодишњу своју борбу у одбрани оностраних права српских, за труд и рад и за његова увијек родољубива начела, заслужио је ваљани покојник, да га се потомство дуго сјећа, а да му и ми рекнемо: покој ти души, честити Србине!

Јавна благодарност.

Потписана општина сматра за пристојну дужност захвалити се братској српско-правосл. црквено-школској општини у Прњавору, која нам је срдечно изашла на суерет и највољније нас потпомогла у приређивању забаве у очи Мале Госпојине о. г., позајмивши нам њихову

бину и гардеробу у вриједности преко 500 фор., без чега небисмо кадрили забаву приредити.

Осим тога браћа Прњаворчани увеличаше нам исту забаву са многобројном посјетом и обилато нас материјално потпомогше.

Вјечита хвала нека је и ерпској омладини прњаворској, а на по се гг. Милеви Плавшићевој, ерп. учитељици, Рези Такачевој, Милеви Вујичићи, Ђури Кончару, ерп. учитељу, Богдану Котуру, Виктору Такачу, Видосаву Којићу, Јови Рељићу, Јови Ковачевићу, Алекси Марковићу и Сими Вујичићу, који судјеловаше као дилетанти при даваном комаду „Светислав и Милева“, те не пожалише труда ни пожртвовања, посредством којих је потпомогнута наша сиромашна црква и школа с приходом око 300 фор., а осим тога много вриједи моралан успјех по наш прости сеоски народ, видјевши сад први пут у живој слици наше старе претке и догађаје из ерпске прошлости.

Хвала, браћо, и до хнљаду пута хвала Вам! Дао Бог, па да се и остала браћа Срби угледају на ваљане и родољубиве Србе прњаворске.

*

Даље нам је истакнути имена оне гг. дароватеља, који приликом пете забаве дадоше добровољне прилоге у корист наше цркве и школе.

Дароваше ова гг.: Михајил Трифковић из Прњавора 1 пес дукат (5 фор. 60 нч.); По 5 фор.: Ђуро Паулић, котарски предстојник у Прњавору, водвода Машо Врбица из Маглајана, Ибрахим ага Табаковић из Бањалучке, Стево Остојић и Тешо Поповић из Прњавора, Петар Вишић из Бос. Свињара и Кристина Јањатовић из Клашнице. По 5 фор.: Гавро Новић из Прњавора. По 3 фор.: Џаферата Тацаковић из Љешна, Станко Тривић из Бањалучке и Симо Поповић. По 2 фор. 50 нч.: Јово Марковић из Прњавора и Милан Чулић из Клашнице. По 2 фор.: Лука Опачић и Симо Јанковић свештеници из Прњавора, Милан Радовановић, свештеник. Алекса Пиштељић, Ђорђо Пиштељић и Ђорђо Шалабалић из Маглајана, Осман Муктић, Асо Рајић и Милан Ђурчија из Бањалучке, Шенфелд, шумски трговац из Деветине и Остоја Савић. По 1 фор. 50 новч.: Стево Којић и Ана Штанфер из Прњавора, Грацијан Обојил и Саво Јеличић из Деветине. По 1 фор.: Симо Стрижак и Адам Поп из Деветине, Рако Врбица из Маглајана, Фра Томо Маршић, Иштван Струхак, Ристо Миладиновић, Тодор Ђерић, Јово Рељић, Јово Ко-

вачевић, Видосав Којић, Ђорђо Јелисић, Коста Остојић, Јефто Петровић, Јово Станковић, Нико Стојановић из Прњавора, Рувим Бубњевић из Бањалучке, Илија Праштало, контролор из Крупе. По 70 новч.: Мика Тодоровић из Прњавора. По 50 новч.: др. Унчајтиг, лијечник, Јосиф Цицмак, грунтовничар, Ђорђо Пантић, Ђуро Ивковић, Бајро Панца, Ристо Вејић, Јаков Миладиновић, Виктор Такач и Ђорђо Милић. По 40 нч.: Ристо Милановић. По 30 новч.: Теодор Васић, Игњо Миладиновић и Јово Дудић. По 20 новч.: Симеун Јовановић из Прњавора.

Браћа Бањалучани послаше, и то: По 5 фор. Лазар Поповић, касап. По 2 фор.: Прото Вид Ковачевић, Хаџи Ристо Трифковић, Мићо Поповић и Лазар Милић. По 1 фор. 50 новч.: Тоша Зелковић. По 1 фор.: Никола Сандаљ, Стево Кандић, Анка Бабић, Перо Петковић, Наум Димитријевић, Ристо Пиштељић, Никола Вучковић и Симеун Којић.

Браћа Градишчани послаше, и то: По 2 фор.: Васо Видовић, Браћа Малићи и Давид Сабљић. По 1 фор.: Ђорђо Ђурић, Ристо Илић, Јово Васић, Петар Радић, Никола Павић, Стојан Суботић, Ђорђо Берић, Марко Тодић, Ђорђо Тодић, Васо Тодић, Перо Тодић, Илија Ковачевић, Петар Поповић и Ристо Јунгић. По 80 нч.: Михаил Стојаковић. По 70 нч.: Тешо Прић. По 50 новч.: Ђуро Бошковић, Коста Васић, Никола Гачанић, Браћа Цвијић, Никола Цвијић, Госпава Борковић и Ристо Стијаковић. По 40 нч.: Стојан Петковић. По 30 нч.: Јово Борковић.

Накнадно приложише ова гг.: По 10 фор.: Василије Игњатић, свештеник драговићки, Лука Копреновић из Деветине и Антоније Савић из Драговића. По 5 фор.: Јован Савић из Милосаваца, Алекса Симић и Ђуро Бјелош из Драговића. — Од улазница пало је 64 фор. 48 нч., те надавши још и некоје разне дохотке, остало је, одбивши све расходе, чистих око 300 фор.

Свој наведеној гг. приложницима нека је вјечита хвала и благодарност.

За ерпско-правосл. црквено-школску општину

У Драговићима, 1. октобра 1896.

Предеједник:

Василије Игњатић,

парох.